БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

ЎЗБЕКИСТОН КП МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ, ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ВА МИНИСТРЛАР СОВЕТИ ОРГАНИ

ГАЗЕТА 1918 ЙИЛ 21 ИЮНДАН ЧИҚА БОШЛАГАН • № 73 (18.550). • Пайшанба, 1983 йил 31 март • Баҳоси 3 тийин.

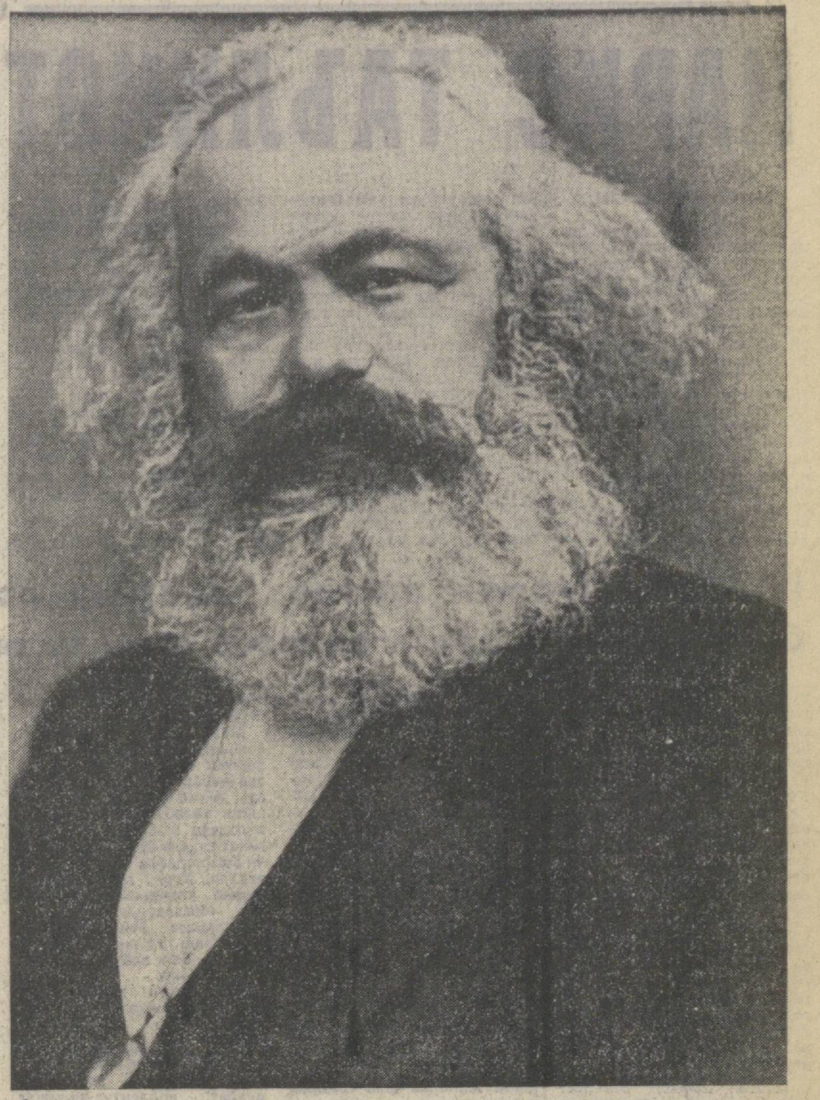

ГЕНИАЛ МУТАФАККИР, ОТАШИН РЕВОЛЮЦИОНЕР

МОСКВАДА КАРЛ МАРКС ТУҒИЛГАН КУННИНГ 165 ЙИЛЛИГИ ВА ВАФОТ ЭТГАН КУННИНГ 100 ЙИЛЛИГИГА БАҒИШЛАНГАН ТАНТАНАЛИ МАЖЛИС

30 март куни Москвада, СССР Иттифоқи Большой театрида Карл Маркс туғилган кунининг 165 йиллигига ва вафот этган кунининг 100 йиллигига бағишланган тантанали мажлис бўлди.

Залда пойтахт ишчилар синфининг, Москва области қишлоқ хўжалик меҳнаткашларининг вакиллари, партия ветеранлари, олимлар, маданият арбоблари, Совет Армияси жангчилари ўтиришибди. Социалистик мамлакатлар дипломатия ваколатхоналарининг бошлиқлари ҳам шу ерда ҳозир бўлишган.

Саҳна тўрига Маркс портрети туширилган байроқ осиб қўйилган. Унинг устида «Коммунистик партия манифести»да илк бор янграган «Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!» деган сўзлар ёзиб қўйилган.

Тантанали мажлис қатнашчилари **Ю. В. Андропов, Г. А. Алиев, М. С. Горбачев, В. В. Гришин, А. А. Громыко, Н. А. Тихонов, Д. Ф. Устинов, К. У. Черненко, В. И. Долгих, В. В. Кузнецов, Б. Н. Пономарев, М. В. Зимянин, И. В. Капитонов, К. В. Русаков, Н. И. Рижков** ўртоқларни гулдурос, давомли қарсаклар билан қутлаб олишди.

Ленин партиясининг ветеранлари, партия, совет ва жамоат ташкилотларининг раҳбарлари, саноат ва қишлоқ хўжалигининг илғорлари, таниқли фан ва маданият арбоблари, ҳарбий бошлиқлар ҳам президиумдан жой оладилар. Бу ерда Уругвай Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Р. Арисменди, Чили Компартиясининг бош секретари Л. Корвалан бор эди.

Тантанали мажлисни КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, КПСС Москва шаҳар комитетининг биринчи секретари **В. В. Гришин** очди.

Шу кунларда барча мамлакатларнинг коммунистлари, тараққийпарвар инсоният, деди у, илмий коммунизм асосчиси, гениал мутафаккир, оташин революционер, жаҳон пролетариатининг йўлбошчиси ва устози Карл Маркс туғилган кунининг 165 йиллиги ва вафот этган кунининг 100 йиллигини нишонламоқдалар.

Совет кишилари меҳнаткашлар бахт-саодати учун мислсиз курашчи — Карл Марксининг ёрқин хотирасига чуқур ҳурмат билан эъзозламоқдалар. Улар ўзларининг фидокорона кураши билан марксизм-ленинизмнинг улуғ идеалларини муваффақиятли амалга оширмоқдалар. Мамлакатимиз меҳнаткашлари Коммунистик партия ва унинг Марказий Комитети раҳбарлигида бундан буён ҳам Маркс ва Ленин кўрсатиб берган йўлдан, коммунизм қурилиши йўлидан қатъият билан олға бораверадилар.

«Маркс таълимоти — ҳаракат учун қўлланма» мавзуда доклад қилиш учун КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзолигига кандидат, КПСС Марказий Комитетининг секретари Б. Н. Пономаревга сўз берилади.

Доклад зўр эътибор билан тингланди ва бир неча марта қарсаклар билан бўлиниб турди.

Тантанали мажлис ёпилди деб эълон қилинади. Зал гумбазларида оҳиста «Интернационал» янграйди.

Шундан кейин санъат усталари концерт кўрсатиб бердилар. (ТАСС).

МАРКС ТАЪЛИМОТИ — ҲАРАКАТ УЧУН ҚЎЛЛАНМА

Ўртоқ Б. Н. ПОНОМАРЕВ доклади

Ўртоқлар! Карл Маркс ўз номини барҳаёт этган таълимотни яратган пайтдан буён орадан кўп вақт ўтди. Биз шундай бир даврда яшамоқдамизки, В. И. Ленин башорат қилганидек, бу давр шу таълимотга энг кўп тантана келтирди. Бизнинг кўз ўнгимизда улуғвор революцион ўзгаришлар содир бўлди ва содир бўлмоқда. Кўпгина давлатларнинг социал, синфий табиати, талайгина халқларнинг турмуш шароити ва тарзи тубдан ўзгариб кетди. Инсоният бундай кенг кўламдаги ўзгаришларни шу пайтгача ҳеч қачон кўрган эмас.

XX асрда ер юзи бўйлаб икки марта жаҳон урушининг алангали қуюни ўтди. Аммо, XX аср Улуғ Октябрь социалистик революцияси асри бўлиб қолди, бу революция ер юзида бир ҳукмрон синф ўрнини бошқа бир ҳукмрон синф эгаллаб келган, эксплуатация билан жабр-зулм эса давом этаберган тартибга барҳам берди. Инсоният жамиятининг ривожи социализм томон кескин бурилди, социализм эксплуатация ва зулмни, озчиликнинг кўпчилик устидан ҳукмронлигини абадий бекор қилди. Социализм тарихни орқага буриб юборишга уринган империализм билан шафқатсиз олишувларда ўзининг енгилмас кучини кўрсатди. Биринчи социализм мамлакати герман фашизми билан япон милитаризмини тор-мор этиб, бошқа халқларнинг озодлик ва мустақиллик йўлидаги курашида уларга ёрдам берди, шундан кейинги жаҳон тараққиёти учун қулай шарт-шароитлар вужудга келтиришга ҳал қилувчи ҳисса қўшди. Болгария, Венгрия, ГДР, Чехословакия, Польша, Румыния, Югославия, Вьетнам, Хитой, Корея, Куба, Лаосдаги революциялар социализмни жаҳон системасига айлантирди. Ангола, Афғонистон, Эфиопия, Жанубий Яман, Мозамбик, бошқа баъзи мамлакатлар ҳам социалистик йўналишда, революцион йўлдан бормоқдалар.

Маркс фалсафий тафаккурнинг бутун тарихини якунлаб, қуйидаги машҳур қоидани олға сурди: «философлар дунёни ҳар хил тарзда **тушунтириб бердилар**, холос, аммо бутун гап уни **ўзгартиришдан иборатдир».** Социализм идеалларидан илҳомланган ишчилар синфи, меҳнат аҳли ана шу вазифани амалга оширишда ғоят катта муваффақиятларга эришдилар. Маркс билан Ленин тафаккури ва иши мана шундай рўёбга чиқарилмоқда, уларнинг буюк жасорати шундай давом эттирилмоқда.

Нима учун биз Марксни эъзозлаяпмиз? Инсоният асрлар давомида эксплуатациядан, миллий ва ирқий жабр-зулмдан, қирғинчилик ва вайронгарчилик келтирадиган урушлардан азоб чекиб келди. Маркс илк бор ана шу кулфатларнинг социал манбаларини очиб кўрсатди. Энг муҳими эса, улардан халос бўлишнинг моддий асосларини ва объектив имкониятларини аниқлади. Марксининг барҳаёт хизмати шундан иборатки, у **жамият ривожининг объектив қонунларини** кашф этди, капитализмга қарши қандай курашиш ва унинг устидан қандай ғалаба қозониш кераклиги, янги, социалистик тузумни қандай бунёд этиш тўғрисидаги фанни яратди.

— Маркс жаҳон тарихининг боришини материалистик тушунтириб берди, социал-иқтисодий формацияларнинг ривожи ва ўзгариши тўғрисидаги таълимотни ишлаб чиқди.

— У бирдан бир илмий сиёсий иқтисодни яратди, буржуазиянинг бойиш манбаи — қўшимча қийматни кашф этиб, шу тариқа капитализм давридаги эксплуатациянинг сир-асрорини фош қилди ва унинг революцион йўл билан ағдарилиши муқаррарлигини исботлади.

— У сўнгги эксплуататорлик тузумини тугатиши ва социализм қурилишига бошчилик қилиши лозим бўлган ишчилар синфининг тарихий бурчини асослаб берди.

— У табиат ва жамиятни тадқиқ этишнинг тамомила илмий, диалектик материалистик методини, ижтимоий жараёнлар ва воқеаларни пролетарча синфий, яъни чинакам билиш, ана шу жараёнлар ва воқеаларга ҳақиқатдан реалистик ёндашиш методологиясини ишлаб чиқди.

Давр аҳамиятига молик ана шу кашфиётлар туфайли **социализм утопиядан фанга айлантирилди.**

Аммо Маркс гениал олимгина бўлиб қолмади. У ўзининг бутун ҳаётини ўзи яратган фан ишчилар синфини озод қилиш воситаси бўлиб қолиши учун бағишлади. «Маркс, энг аввало, революционер эди», — дейди Энгельс ўзининг улуғ дўсти тўғрисида. Маркс фанни «Тарихнинг қудратли воситаси, ғоят том маънодаги революцион куч» деб билган эди.

Революцион тафаккур билан революцион практиканинг бирлаштирилишидан **марксизмнинг улуғ сиёсий ғоялари** вужудга келдики, ана шу ғоялар бундан буёнги жаҳон тараққиётининг ҳал қилувчи кучи бўлиб қолди.

Бу, даставвал пролетар партиясини ташкил этиш ҳамда унинг иш кўриши тўғрисидаги ғоялар ва принципиал асослар бўлиб, шундай партиясиз ишчилар синфи «синф ўзида»дан «синф ўзи учун» ва бутун инсоният учун курашувчи синфга айлана олмайди.

Бу — синфий кураш ва пролетариат диктатураси назарияси бўлиб, реал социализм кўрсатганидек, пролетариат диктатураси умумхалқ давлатига айланади ва синфларсиз жамиятга ўтишни бошлаб беради.

Бу — урушлар ҳамда революцияларнинг социал моҳияти ва сабабларини очиб беришдир.

Бу — ишчилар синфининг деҳқонлар ҳамда меҳнаткашларнинг бошқа табақалари билан иттифоқи ғоясидир.

Бу — метрополиялар ва мустамлакалардаги меҳнаткашларнинг туб манфаатлари бир эканлиги тўғрисидаги хулосадир.

Бу — пролетар интернационализмини илмий асослашдир.

Бу — коммунистик ижтимоий формациянинг икки фазаси тўғрисидаги илмий прогноздир.

Марксизмнинг фақат энг асосий қоидалари мана шулардан иборат бўлиб, бу қоидалар дунёни революцион ўзгартириш ишида марксизмнинг **амалий қурол** бўлиш ролини таъминлади.

Шу нарса диққатга сазоворки, илмий социализмнинг кенг қамровли биринчи назарий ҳужжати — «Коммунистик партия манифести» революцион ҳаракат программаси сифатида пайдо бўлди. Бу ҳужжатда Маркс ва Энгельс биринчи марта пролетар идеологиясини гениал башорат билан ҳамда таъсир кучи ва шаклининг гўзаллиги жиҳатидан ҳайратда қоларли даражада лўнда қилиб яхлит ҳолда баён қилиб бердилар. Ҳақли равишда марксизмнинг «шоҳ асари» деб аталаётган «Манифест» яратилиши билан ишчилар синфи революцион таълимотининг абадий бузилмас пойдевори қўйилди. Ҳозирги пайтда ҳам «Манифест» ҳар бир коммунистнинг, ҳар бир онгли революционернинг қўлидан тушмайдиган китоб бўлиб қолаётганлиги бежиз эмас.

Янги даврда илмий социализм Ленин даҳоси билан янада юксакликка кўтарилди. Совет Иттифоқи Коммунистик партияси, қардош Коммунистик партиялар илмий социализмга аввал бошданоқ хос бўлган ижодий ривожланиш қобилиятини рад этиб бўлмайдиган тарзда исботладилар. Натижада бутун ижтимоий ривожланишга мангу барҳаёт марксизм-ленинизм таълимоти тобора кучли таъсир ўтказмоқда.

Марксизм-ленинизм — фан сифатида универсал бўлиб, унда фалсафа, сиёсий иқтисод, социализм ва коммунизм учун кураш назарияси яхлит бир қотишмадек бирлашган. Марксизм-ленинизм энг қийин, лекин шу билан бирга энг яхши исбот этилган синовдан — юз йилдан кўпроқ **амалий синов**дан ўтди. У бошқа ўнлаб назариялар ва концепциялар устидан ғалаба қозонди, бу назария ва концепциялар мағлуб бўлди, чунки дунёни тушунтириб беришда ҳам, айниқса, уни ўзгартиришда ҳам марксизм-ленинизмнинг олдига туша олмайди. Бу — тўғри ва шунинг учун ҳам ҳаётбахш, оптимистик таълимотдир.

Тарих Маркс кўрсатган йўлдан, Ленин кўрсатган йўлдан борди, ҳозир ҳам шу йўлдан бормоқда ва бундан кейин ҳам бораверади!

I. «...Капитал билан меҳнат ўртасидаги кураш умумий, ялпи курашдир, хуллас *жаҳоншумул характерга* эгадир» *(Маркс).*

Ўртоқлар! Дунёни титратган социал революциялар капитализм ҳукмронлиги доирасининг муттасил торайиб боришига олиб келди. Аммо капиталистик система Ер юзининг анчагина қисмида сақланиб қолмоқда, инсониятнинг бир талай қисми унинг зулми азобини тортмоқда. Сиёсатда буни эътиборга олмасдан бўлмайди.

Маркс таълимотига, унинг умр бўйи яратган бош асари «Капитал»га таянмай туриб, ҳозирги вақтда капитализм дунёсида содир бўлаётган ҳодисаларни тушуниб ҳам, тўғри баҳолаб ҳам бўлмайди. Лениннинг империализм тўғрисидаги таълимоти Маркс иқтисодий назариясининг бевосита ижодий ривожидир. Капитализмнинг мана шу охирги босқичида социализмга ўтиш учун ҳамма объектив шарт-шароитлар вужудга келишини, инсоният туб революцион ўзгаришлар зарурлигини англашга жуда яқинлашиб келишини Ленин исботлаб берди.

Социализм душманлари марксизм-ленинизм «эскириб қолди» деб сафсата сотиб, одатда ҳозирги капитализм учун характерли бўлган янги ҳодисаларни рўкач қилиб кўрсатадилар. Дарҳақиқат, XX аср охиридаги капитализм кўп жиҳатдан бошқачадир. Унинг эволюцияси ишлаб чиқарувчи кучлар, меҳнатнинг умумлашуви ғоят ўсганлигини ҳам, мустамлакачилик империялари барбод бўлганлигини ҳам, ишчилар ҳаракати, демократик ҳаракатнинг катта ғалабаларини ҳам акс эттиради. Ўсиб, мустаҳкамланиб бораётган реал социализмнинг хилма-хил ва қудратли таъсирини капиталистик система сезиб турибди, албатта. Капитализм халқларнинг тақдирини танҳо ўзи белгилаш имкониятидан абадий маҳрум бўлди. У мослашишга мажбурдир. Давлатнинг экономикага аралашуви, ҳатто уни бевосита тартибга солишга киришганлиги, замонавий фан ва техника ютуқларидан фойдаланаётганлиги, капиталнинг янада интернационаллашуви ва интеграцияси, миллатлараро монополияларнинг ўсиши, капиталистик давлатларнинг иқтисодий сиёсатини мувофиқлаштиришга интилиш — мана шундай мослашувнинг асосий шакллари бўлиб қолди.

Капитализм ўз умрини узайтиришга муваффақ бўлди. Аммо бу нарса халқларга жуда ва жуда қимматга тушди ва қимматга тушмоқда. Бунинг устига у Ер юзидаги ҳаётнинг ўзига ҳам хавф солмоқда.

Шунга қарамай, Маркс революцияни етилтирувчи жараёнларни образли қилиб атаганидек, «тарихнинг эски кўр сичқони» ўз ишини давом эттирмоқда». Бу иш давом этаётганининг сабаби шуки, капитализмнинг табиати, унинг туб зиддиятлари моҳияти ўзгаргани йўқ, унинг социал иллатлари кўпайиб ва ортиб бормоқда.

Ишчилар синфини, барча меҳнаткашларни эксплуатация **қилиш йўқ бўлмади, балки кучайиб бормоқда.** Дунёнинг капиталистик зонасида капитал билан меҳнат ўртасидаги, монополиялар билан халқнинг жуда кўпчилиги ўртасидаги, империализм билан ривожланаётган мамлакатлар ўртасидаги антагонизм кескинлашмоқда.

Империалистик зиддиятлар **тўхтамади, балки чуқурлашиб бормоқда.** Айрим мамлакатлар ўртасидаги ва империализмнинг асосий марказлари (АҚШ, Ғарбий Европа, Япония) ўртасидаги рақобат кучайиб, савдо-сотиқ соҳасидаги жангларга, мол сотиш бозори ва хом ашё манбалари учун ўткир олишувларга айланиб кетмоқда.

Иқтисодий кризислар **тўхтамади, балки тез-тез такрорланадиган бўлиб қолди.** Марксининг бу хусусда олдиндан айтиб қўйганлари тасдиқланди. Равнақ топувчи ва «кризиссиз» капитализм тўғрисидаги хом хаёлларни турмушнинг ўзи чиппакка чиқарди, 70-йилларнинг бошидан буён капиталистик дунё учинчи иқтисодий кризисни бошидан кечирмоқда. Саноат жиҳатидан ривожланган капитал мамлакатларининг ўзида энди оғир моддий маҳрумликларга ва маънавий изтиробларга маҳкум этилган 30 миллиондан кўпроқ ишсиз бор. Капиталистик экономикада рўй бераётган навбатдаги технология қайта қурилиши шундай кулфатлар келтириб чиқариш, зиддиятларни шундай кескинлаштириш хавфини туғдирмоқдаки, бу ҳол 30-йилларда бўлганидан кўра анча оғирроқ кризисга олиб бориши мумкин.

Бойлик билан камбағаллик ўртасидаги, кўпчилик аҳоли билан бир ҳовуч мультимиллионерлар ўртасида жарлик **торайкмади, балки кенгайди,** бу эса Маркс аниқлаган капиталистик жамғарма умумий қонунининг муқаррар оқибатидир. АҚШда корпорацияларнинг фойдаси 70-йилларда бир ярим баравар кўпайди, ишчиларнинг реал иш ҳақи эса қарийб бешдан бир ҳисса камайди. Америка жамиятининг олий табақасида 4,5 мингга яқин ўта бой давлатманд бор, уларнинг ҳар бири йилига оладиган даромад миллион доллардан ошади. 32 миллион киши — аҳолининг 14 проценти эса расмий равишда белгилаб қўйилган камбағаллик чизиғидан ҳам паст даражада яшамоқда.

Фан-техника тараққиётидан капиталистик усулда фойдаланиш зиддиятлари **камаймади, балки кучайиб бормоқда.** Шу ўринда Маркснинг капитализм шароитидаги тараққиёт, янги машиналарнинг ихтиро қилиниши одамларнинг силласини қуритади, уларни ишсизликка, қашшоқликка йўлиқтиради, деб заҳархандалик билан айтган фош қилувчи сўзларини эсламай бўлмайди; техниканинг ғалабаларига «маънавий инқироз эвазига» эришилади. Ҳозирги замон капитализми ўз ҳукмронлигини узайтириш мақсадида фан-техника революциясининг ютуқларидан аввало, инсониятни қириб ташлайдиган қурол яратиш учун фойдаланмоқда. Чиндан ҳам у, Маркс ибораси билан айтганда, «мажусийларнинг жирканч санамидан, яъни шарбатни фақат ўлдирилган кишиларнинг калла суягидан қилинган косадагина ичадиган санам»га ўхшаб қолади.

Буржуа жамиятининг қай томонини олиб қараманг — ҳамма жойда унинг умумий кризиси нишоналари кўриниб турибди. Туркумли кризислар ёнига бир қанча структуравий кризислар — хом ашё, энергетика, озиқ-овқат қаҳатчилиги қўшилди. Пулнинг тобора қадрсизланиб бораётганлиги, кредит-молия ва валюта системаларининг ларзага учраётганлиги капитализмнинг сурункали дардларидан далолат беради. Ашаддий милитаризм, қуролланиш пойгаси айниқса, оғир оқибатлар келтирмоқда. Руҳий, маънавий инқироз: одамларнинг тарқоқлиги, якка-ёлғизлиги, ўз жонига қасд қилиш ҳолларининг кўпайиши, гиёҳвандлик, жиноятчилик, терроризм яққол кўриниб турибди.

Капитализм бемор эканини ҳатто кўпгина Ғарб арбоблари ҳам эътироф этишга мажбур бўлмоқдалар. Касалликнинг номи ва уни даволаш усуллари ҳақида баҳс юритмоқдалар. Аммо бу касалнинг номини Маркс айтиб берган эди. Ҳамма нарсани нақд пулга сиғинишга, фойда кетидан қувишга бўйсундирадиган социал системанинг дардига даво йўқ.

Маркснинг **ишчилар синфининг тарихий роли тўғрисидаги** фикрлари тўла-тўкис тасдиқланди, бу синф капиталистик эксплуатация тузумини тугатишга, халқларнинг озодлик ва тенглик йўлидаги курашига бошчилик қилишга, социализм ғалабасини таъминлашга қодирлигини амалда исботлади.

Бир ярим аср мобайнида ишчилар синфи, аввало, сон жиҳатидан беқиёс ўсди. Маркс ҳаёт чоғида ишчилар синфи тахминан 10 миллион кишидан иборат эди. Ҳозир барча мамлакатларда, ҳамма қитъаларда ишчилар синфи бор ва унинг сони эса 700 миллион кишидан ошади.

Ишчилар синфида зўр сифат ўзгаришлар рўй берганлиги яққол кўриниб турибди. Бир қанча мамлакатларда у ҳукмрон бўлиб қолди ва социалистик ишчилар синфи сифатида ривожланмоқда. Бироқ дунёнинг капиталистик қисмида ҳам унинг мавқеида, таркибида, унинг ўз қиёфасида катта ўзгаришлар содир бўлди. Аҳолининг тобора янги-янги группалари пролетарлашув жараёнига жалб этилиб, ишчилар синфининг сафларига қўшилмоқдалар. Унинг ўз ижтимоий мавқеига кўра ишчиларга яқин бўлган иттифоқчилари кўпаймоқда.

Натижада ишчилар синфининг сиёсий таъсири ошиб бормоқда. Айнан ишчилар синфи туб ўзгаришлар зарурлигини англамоқда, капиталистик жамиятнинг маразлари ва иллатларидан қутилишнинг бирдан-бир йўли бўлмиш социализмга ишонмоқда.

Ҳозирги замон буржуазияси ишчилар синфининг кучини пайқаб қолди. Буржуазия ишчилар ҳаракатини бузиш, орқага улоқтириб ташлаш учун, унинг илғор отрядларини оммадан яккалаб қўйиш учун ҳамма ишни қилмоқда. Унинг куч-ғайрати баъзан изсиз қолмаяпти. Аммо меҳнат билан капитал ўртасидаги кураш ҳеч нарсага қарамай кучайиб бормоқда. Кескинлашаётган кризиснинг кулфатлари оммавий норозиликка сабаб бўлмоқда. Меҳнаткашлар монополиялар билан ҳукуматларнинг хуружига пролетарчасига: иш ташлашлар, намойишлар билан, корхоналарни ишғол қилиб олиш билан жавоб бермоқдалар. Синфий курашнинг метин мантиқи мана шундай. Бу курашнинг кўтарилиб бораётган тўлқинларини репрессиялар ҳам, коммунизмга қарши сафсатабозлик ҳам, сув пуркаш машиналари ва кўзни ёшлантирувчи газлар ҳам, полиция таёқлари ҳам пасайтира олмайди.

Минг йиллар давомида фиръавнлар ва императорлар, кайзерлар ва подшолар, президентлар ва бошқа ҳукмдорлар социал ўзгартиришларнинг олдини олишга уриниб келдилар. Мана шу уринишларнинг ҳаммаси доимо барбод бўлаверди, чунки жамият замирида пишиб етилган, тарихнинг ўз объектив жараёнида юзага келган ҳодисаларнинг содир бўлиши муқаррардир. Тарихнинг шитоблик одими коммунизмга лаънат тошини отаётганларни, социализмда, революцияларда, озодлик ҳаракатларида «Москванинг қўли бор» деб даъво қилаётганларни, бу табиий жараёнларга империалистик буйруқбозликни ва «салб» юришларини қарама-қарши қилиб қўйишга интилаётганларни олчоқларга айлантириб қўяди. Революциялар, деб уқтирган эди В. И. Ленин, «ўн миллионлаб одамлар: бундан кейин ҳозиргидай яшаш мумкин эмас, деган хулосага келган вақтларида... содир бўлади».

Бу объектив қонун XX асрнинг ҳамма революцион зафарларида ажойиб тарзда тасдиқланди. Давримиздаги **мустамлакачиликка қарши революциялар** ҳам шу қонунни тасдиқлади, бу революцияларнинг муқаррарлигини Маркс олдиндан айтиб қўйган эди. Собиқ империяларнинг катта майдонларида энди ўнлаб мустақил давлатлар яшаб турибди. Илмий социализм душманлари уни «фақат Европага хос ҳодиса» деб талқин этишга уринган эдилар, аммо у Осиё, Африка, Лотин Америкасини социал жиҳатдан ўзгартиришнинг тобора кўпроқ сезиларли омили бўлиб қолмоқда. Мустамлакачилар келтириб чиқарган асрий қолоқликни тугатиш учун, империализмнинг халқлар ўз турмушини ўзи хоҳлагандек қуриш ҳуқуқига қилаётган ҳамлаларига қарши кураш — жаҳон революцион жараёнининг муҳим оқимидир.

Маркснинг жамиятни революцион тарзда ўзгартиришда **коммунистларнинг,** пролетар партияларининг, коммунистик ҳаракатнинг **роли тўғрисидаги** ғоялари тўла-тўкис тасдиқланди. Бу таълимот марксизм-ленинизмда энг асосий мавқени эгаллайди. Бу таълимот марксизм-ленинизмнинг ҳамма асосий қисмларига — дунёқараш қисмларидан тортиб соф сиёсий ва тактик қисмларигача сингиб кетган. Илмий социализм назария тарзида биринчи чинакам пролетар партиясининг тузилиши билан бевосита боғлаб вужудга келтирилди.

«Коммунистик манифест»да, бошқа партиявий ҳужжатларда, «Коммунистлар союзининг», 1 Интернационалнинг, Европадаги дастлабки социалистик партияларнинг тажрибаси ва иши хусусидаги кўпдан-кўп мақола ва хатларда, партия раҳбарлари бўлмиш Маркс билан Энгельс фаолиятининг ўзида ишчилар синфининг партиясини қуришнинг энг асосий принциплари ва ғоялари баён этилган. Ленин **янги типдаги партия тўғрисида ўзининг улуғ таълимотини** яратар экан, мана шу принциплар ва ғояларга таянди, бу принцип ва ғоялар жаҳон коммунистик ҳаракатининг олтин фондидан жой олди.

(Давоми иккинчи бетда).

МАРКС ТАЪЛИМОТИ—ҲАРАКАТ УЧУН ҚЎЛЛАНМА

(Боши биринчи бетда).

Шу кунларда қарийб юз мамлакатда коммунистик партиялар ишлаб турибди. Уларнинг кўплари ўз мамлакатларининг [illegible] бир қанча партиялар эса [illegible] айландилар. Эндиликда [illegible] Уларнинг [illegible] сони Маркс давридагидек бир неча юз эмас, балки 70 миллиондан ошади. [illegible] коммунистлар вазифаларининг ҳажми ва мураккаблиги, уларнинг бутун замонавий революцион потенциалдан фойдаланиш учун бўл-ган масъулияти ҳам беқиёс ошди. [illegible] Маркс, Энгельс, Ленин ғояларига содиқ — Коммунистик партиялар [illegible] Марксизм-ленинизмга амал қилувчи, уни қаттиқ туриб ҳимоя этувчи ва турмушга, ўз-ўзидан равшанки, ўз мамлакатларининг конкрет шароитларига [illegible] ришни мумкин.

Марксизм асосчилари ўз маслакдошларини «чинакам интернационалистик йўл тутишга ўргатдилар. [illegible] пухтароқ, мустаҳкамроқ бўлавериши ҳам мутлақо шубҳасиздир.

[illegible] ахборот воситаларининг фаолиятини [illegible] хизмат қилади.

Ўртоқлар! СССРда социализмнинг такомиллашуви — бутун социалистик дунё позицияларининг кучайиши ва мустаҳкамланишининг [illegible] Маркс, «ишлаб чиқариш иктимоий формаларини интернационал координациялашни» талаб қилади (17-том, 553-бет). Бу башорат [illegible] нитетни, ўзаро ҳурматлашни, бир-бирининг ишларига аралашмасликни, бир-бирига кўмаклашиш ва ўртоқларча ҳамкорликни [illegible] эгаллайверади, деб яна бир бор таъкидлади.

Илмий коммунизм асосчилари [illegible] ва барқарор қила бориб, шахдам олға бормоқда.

II. «...Муштарак ишлаб чиқариш воситалари билан ишловчи эркин одамлар иттифоқи» *(Маркс).*

Ўртоқлар! Маркснинг бутун таълимотидан келиб чиқадиган энг асосий хулоса социализм ва коммунизмнинг ғалабаси муқаррарлигидан иборат. Биз биринчи музаффар социалистик революция бизнинг мамлакатимизда содир бўлганлигидан, инсониятнинг социализмга чиқиш йўлини Ленин партияси раҳбарлигидаги Россия пролетариати очиб берганидан фахрланишга ҳақлимиз.

Шуни айтиш керакки, Россиядаги вазиятни эътибор билан кузатиб борган Маркс ва Энгельс Россия жаҳоншумул кўламдаги революцион ролни ўйнаши мумкин, рус революцияси «Ғарбдаги пролетар революцияси учун сигнал» бўлиб қолиши мумкин деб тахмин қилган эдилар.

Партия Маркс, Энгельс, Ленин яратган революция илмини ижодий ривожлантирганлиги ва моҳирона тадбиқ этганлиги халқимизнинг социализм йўлидаги кураш ғалабаси учун энг муҳим шарт бўлди.

СССРдаги социалистик қурилишга Маркс баён этиб берган ва Ленин яхлит назарияга айлантирган ғоялар асос қилиб олинди. Аввало принципиал янги, социалистик типдаги давлат барпо этилганлиги, революция ғалабалари ҳимоя қилинганлиги ва—энг муҳими — мамлакат қиёфасини Маркс айтганидек, **ишлаб чиқариш воситаларини бутун мамлакат миқёсида марказлаштириш** ва меҳнатни «умумий ва оқилона план асосида» ташкил қилиш йўли билан социал-иқтисодий ва маданий жиҳатдан батамом ўзгартирилганлиги мана шулар жумласига киради.

Маркс билан Энгельс «ишлаб чиқарувчи кучлар мажмуини имкони борича тез кўпайтириш» ҳокимиятни қўлга олган пролетариатнинг энг муҳим вазифаларидан бири деб билдилар. Дарҳақиқат, биринчи социализм мамлакати қисқа муддат ичида энг қудратли индустриал давлатлардан бирига айланиб, дунёни ҳайратга солди. Социалистик системадаги кўпчилик мамлакатларнинг иқтисодий ўсиши юксак суръатлар билан бормоқда. Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашига аъзо бўлган мамлакатларда саноат ишлаб чиқариши 1950 йилдан 1980 йилгача қарийб 13 баравар кўпайди, ривожланган капиталистик мамлакатларда эса 4 баравардан озроқ кўпайди.

Айни вақтда Маркс ривожланишнинг ҳар бир муайян босқичидаги конкрет вазифаларни «реалистик тушунишни» бўлажак социализм қурувчилари учун мажбурий деб ҳисоблар эди. Партиямиз ҳам вазифаларни мана шундай тушунишга асосланмоқда. КПСС Марказий Комитети Бош секретари Ю. В. Андроповнинг «Карл Маркс таълимоти ва СССРда социалистик қурилишнинг баъзи масалалари» мақоласида айни мана шундай ёндашиш ўз ифодасини топган. Совет халқи, социалистик мамлакатлар бу мақолани ғоят қизиқиб ва маъқуллаб кутиб олдилар, халқаро миқёсда Маркс меросидан социализмни мустаҳкамлаш ва такомиллаштириш проблемаларини назарий анализ қилиш ҳамда амалий тарзда ўртага қўйиш учун ижодий фойдаланиш намунаси деб кенг миқёсда баҳоланди. «Ҳозир экономикамиз замиридаги жуда катта ишлаб чиқарувчи кучларнинг ҳаракати учун кенгроқ имконият бера оладиган тадбирларни пухта ўйлаб тузиш ва изчиллик билан амалга ошириш диққат марказига қўйилмоқда, — деб таъкидланади, жумладан шу мақолада. — Бу тадбирлар пухта тайёрланиши, реал бўлиши керак, бинобарин, уларни ишлаб чиқиш пайтида социализм иқтисодий системасининг ривожланиш қонунларига муттасил амал қилавериш зарур. Бу қонунларнинг объектив характери экономикани унинг ўз табиатига ёт методлар билан бошқариш йўлидаги турли уринишлардан халос бўлишни талаб қилади».

КПСС XXVI съезди қарорлари асосида ривожланган социалистик жамиятни ҳар томонлама такомиллаштириш — партиянинг ҳозирги босқичдаги стратегик йўлидир. Ҳозир социалистик турмуш тарзининг негизларини янада кўпроқ мустаҳкамлаш учун танг жойларни, қийинчиликларни бартараф этиш, камчиликларни тугатишнинг конкрет программалари ва амалий тадбирлари биринчи навбатдаги аҳамият касб этмоқда. КПСС Марказий Комитетининг 1982 йил ноябрь Пленуми қарорлари мана шунга қаратилган. Шу қарорларни бажариш соҳасида ҳозиргача бир талай иш қилинди. Марказий Комитет, Сиёсий бюро, барча партия ташкилотлари ҳозирги босқичда мамлакатни ривожлантиришнинг туб йўналишлари соҳасида катта ишларни авж олдириб юборганликларини ҳаммамиз кўриб турибмиз. Халқ билан жуда чуқур ва мустаҳкам алоқа, халқ манфаатлари ва эҳтиёжларидан бошқа мақсадни кўзламаслик КПСС-нинг куч-қувват манбаи эканлигини ҳаёт қайта-қайта тасдиқламоқда.

Партия янги марраларни белгилар экан, меҳнаткашларнинг куч-ғайратини сафарбар қилар экан ўзининг бутун фаолиятида ленинча услубни сабот билан мустаҳкамлашни давом эттирмоқда. Бу услуб қарорларнинг илмий асосланган бўлишини ишчанлик, **реализм ва ўз-ўзини танқид** билан бирга қўшади; юксак активлик ва ташаббускорликни иш натижаларини қатъий контрол қилиш билан, партиявий ахлоқ ва интизомдан четга чиқиш ҳолларига нисбатан муросасизлик билан қўшади. У анча олисни кўзлаб иш тутиш, кенг миқёсда фикрлаш қобилиятини конкрет амалий вазифаларни ҳал этишни доимо кўзлаш билан қўшиб олиб боради. Ленинча услуб сиёсий жиҳатдан етук, билимдон, сергак фикрли ва амалий маҳоратли ўртоқларни, ўзида юксак ғоявийлик билан, Ленин айтганидек, кўп кишиларнинг мустаҳкам аҳил ишини йўлга қўйиш маҳоратини бирга қўша оладиган кишиларни раҳбарлик лавозимларига кўтариб қўйишни назарда тутади.

Меҳнатни халқ хўжалиги комплексининг барча қаватларида — иш жойидан ва корхонадан тортиб Умумиттифоқ поғонасигача иқтисодий самарадорликнинг барча омилларини ҳаракатга келтира оладиган тарзда **жуда кенг маънода ташкил этиш** ҳозир партия ишининг марказида турибди.

«Тежамли экономика» принципи, пировард натижада вақтни тежашни билдиради. «Вақтни тежаш, — деб ёзган эди Маркс, — худди иш вақтини ишлаб чиқаришнинг турли тармоқларига планли равишда тақсимлаб қўйиш каби, коллектив ишлаб чиқариш асосидаги биринчи иқтисодий қонун бўлиб қолаверади».

Ҳозирги босқичда шу қонунни рўёбга чиқаришда илм-фан энг асосий ўринни олади. Шунинг учун ҳам партия фаннинг ва техника тараққиётининг ролини ошириш масаласини шу қадар ўткир қилиб қўймоқда. Бу соҳада ҳам биз Маркс таълимотига мувофиқ иш тутяпмиз. Социалистик жамиятда илм-фан «синфий ҳукмронлик қуролидан халқ кучига» айланади деган фикр Маркс аввалдан айтиб қўйган энг чуқур фикрлар жумласига киради. Партиямиз ҳам илмий ва амалий ходимларни мана шу «халқ кучи»ни кўпайтириш ва ундан имкони борича кўпроқ фойдаланиш учун, замонавий қилиб айтганда эса, фан-техника революциясини социализм имкониятлари билан бирга қўшиш учун зарур бўлган ҳамма ишларни қилишга руҳлантирмоқда.

Илм-фанни ривожлантириш ва уни саноатга, қишлоқ хўжалигига жорий қилиш социализмнинг обрў-эътибори учун, капитализм билан тинч мусобақада муваффақият қозониш учун жуда катта халқаро аҳамиятга ҳам эгадир. Биз бу ерда муваффақият қозонишимизга аминмиз, чунки В. И. Ленин айтганидек, «фан, пролетариат ва техника намояндаларининг иттифоқига ҳеч бир қора куч бардош бера олмайди».

Маркс социализмнинг ривожланиши «эркин ва бирлашган меҳнат учун», «ишлаб чиқаришни ташкил этишга» доимо эътибор берилишини талаб этади, деб таъкидлаган эди. Бизнинг мамлакатимизда бу проблема турли босқичларда турлича ҳал этилди. Ҳозир гап ижтимоий ишлаб чиқаришнинг экстенсив омилларидан интенсив омилларига ўтишни жадаллаштириш тўғрисида бораётган бир пайтда партия бошқаришни, планлаштиришни, бутун хўжалик механизмини жиддий равишда яхшиламоқда.

Шу муносабат билан давлатнинг мувофиқлаштирувчи ролини ҳам, шунингдек меҳнат коллективларининг ижодий активлигини ҳам кучайтириш вазифаси қўйилмоқда. Чунки умумхалқ мулки — мавҳум бир нарса эмас, у меҳнаткашларнинг ўзлари ҳам ўз коллективлари ва ташкилотлари орқали уни бошқаришда қатнашишларини назарда тутади. Шу сабабли бригада пудрати саноат потенциалимиздан янада тўла-тўкис фойдаланишнинг қойилмақом шакли бўлиб қолди. Шу сабабли партия коллектив пудратни қишлоқ хўжалигига жорий этишга шу қадар катта аҳамият бермоқда. Шу сабабли социалистик мусобақада расмиятчилик ва дабдабабозликни таг-туби билан тугатиш жуда зарур.

Ишлаб чиқариш воситаларининг ижтимоий мулклиги афзалликларини рўёбга чиқаришнинг ҳозирги талабларига мос бўлиб тушадиган бошқа методларини ҳам қидириш давом этаётганини биламиз.

СССР Конституцияси якка меҳнат фаолиятини, шахсий ёрдамчи хўжаликларни жамият манфаатлари йўлида ривожлантиришни ҳам назарда тутади. Бу иш Озиқ-овқат программасини бажариш йўлидаги чинакам умумхалқ курашини кучайтириш учун айниқса муҳимдир.

Шу билан бирга ишлаб чиқариш ва жамоат турмушининг ҳамма соҳаларида манфаатдорлик ва масъулият принципини изчиллик билан ўтказиш, ҳозир умуман совет социалистик демократиясини такомиллаштиришнинг актуал йўналишларидан бири бўлиб қолди, бу ҳам жуда муҳимдир.

Фақат социализм одамларнинг тенглик, роҳат-фароғат, эртанги кундан кўнгли тўқлик тўғрисидаги, меҳнат чинакам мамнуният бахш этиши, унда инсоннинг қобилиятлари тўла-тўкис юзага чиқиши тўғрисидаги азалий орзуларини амалга ошириш учун имконият яратади. Бизни бу йўлдан ҳеч нарса қайтара олмайди, марксизм асосчиларининг фикрича, социализм шароитида «ҳар бир кишининг оқилона эҳтиёжларини доимо ошиб борадиган миқдорда қондириш таъминланади». Ҳа, оқилона эҳтиёжлар қондирилади; Маркс социализмнинг руҳига қовушмайдиган «ғайри инсоний» эҳтиёжларни, эркаликлар ва тантиқликларни, унинг таъбирича, ҳашамдорликка ружу қилишни қоралаган эди. Шунингдек бу эҳтиёжларни қондирганда «жамиятнинг мавжуд ишлаб чиқарувчи кучи»гагина асосланиш мумкинлигини ҳам уқтирган эди. Ишлаб чиқарувчи кучларни кўпайтиришгина истеъмол фондини ҳам кенгайтириш имконини беради. Объектив иқтисодий қонун мана шундан иборат. Бу ҳақда КПСС совет кишилари билан жиддий, амалий гаплашиб, ривожланган социализм жамиятининг ҳамма имкониятларидан ва меҳнат ресурсларидан зўр ғайрат билан фойдаланишни ташкил этмоқда.

Партия иқтисодий, социал, сиёсий ривожланиш проблемаларини **идеологик, тарбиявий ишлар** билан чамбарчас боғлиқ ҳолда ҳал этмоқда.

Жамиятни ривожлантиришда ғояларнинг ролига етарли баҳо бермаслик марксизмга тамомила хилофдир. Ленин ғоят қадрлаган қуйидаги ибратли сўзларни Маркснинг ўзи айтган эди: «Назария оммани эгаллаб олгандагина моддий куч бўлиб қолади». Биз ҳаммамиз шуни биламизки, Ленин большевиклар партиясини ташкил этаётиб ишчилар ҳаракатини социалистик ғоялар билан қуроллантиришни шу партиянинг энг биринчи вазифаси деб билди. Ҳозирги шароитларда ҳам омма ўртасида социалистик онгни мустаҳкамлаш ва ёйиш, илмий назария хулосаларини кундалик практикага жорий этиш жуда катта роль ўйнайди.

Мамлакатимизнинг, бошқа социализм мамлакатларининг тажрибаси бу иш ҳар бир босқичда янги ва талайгина куч-ғайратларни талаб этажагини кўрсатмоқда. Гап минг йиллар мобайнида давом этиб келган хусусий мулкчилик психологиясини бартараф этиш кераклигидагина эмас. Душман пропагандаси мана шу психологияни жонлантиришга интилмоқда. Бу ерда гап социалистик онг, яъни ижтимоий муносабатлар пойдеворининг ўзини ривожлантиришдаги объектив қийинчиликлар ва зиддиятларда ҳамдир. Омманинг онги бу муносабатларнинг: жамият-коллектив-шахс; раҳбар-ижрочи; шаҳар-қишлоқ; ақлий ва жисмоний меҳнат; меҳнат ва истеъмол мезони каби ва бошқа томонларининг аҳволига бевосита боғлиқдир.

КПСС ишчилар синфи, деҳқонлар ва зиёлиларнинг иттифоқини янада мустаҳкамлашга, совет халқининг социал ва интернационал бирлигини мустаҳкамлашга зўр эътибор бериб келмоқда. Бу жараёнлар ҳали ривожланган социализм доирасида энг муҳим ва асосий жиҳатларга кўра жамиятнинг синфсиз структурасига босқичма-босқич олиб боради.

Ҳозир омманинг ғоявийлигини ошириш меҳнатга чинакам хўжайинларча муносабатда бўлиш, замонавий талабларга мос бўлиб тушадиган чинакам ишлаб чиқариш маданиятини жорий этиш билан айниқса чамбарчас қўшилиб кетган. Бу иш кўп жиҳатдан интизом ва тартибни бузишларга, исрофгарчилик, порахўрлик, текинхўрлик, ўғрилик каби ҳодисаларга, халқ ҳисобига кун кўришнинг барча усулларига барҳам беришга қатъий аҳд қилинганлик билан белгиланади. Ўзларингизга маълумки, партия Ленин талаб қилганидек, жамиятни «капитализм меросини сақловчилар»дан, «дангасалар, текинхўрлар, хазина ўғирловчилардан...» холи этмоқ учун, социализм принципларини бузувчиларга қарши қатъий жанг эълон қилди. Бу ишда ҳам бутун халқ партияни қўллаб-қувватламоқда.

Бу гаплар Маркснинг ибораси билан айтганда жамоат онгини **ижтимоий кучга** айлантириши лозим бўлган идеология ишининг жуда катта мустақил ролини асло камситмайди.

Мамлакатни ривожлантиришнинг ҳозирги босқичи даставвал, Маркс маънавий ишлаб чиқариш деб белгилаб бунга фан, адабиёт, санъат, журналистикани, маданиятнинг барча турларини қўшган ана шу бутун соҳанинг янада юксак даражада бўлиши ва кўпроқ амалий самара беришини талаб қилади.

Партия ҳозир ва келгусида идеология ишининг даражасини у совет кишиларининг онгида, уларнинг хулқ-атворида социализмнинг ғоявий ва маънавий асосларини қанчалик муваффақиятли шакллантириши ҳамда мустаҳкамлашида, уларнинг ҳаётда актив позицияни эгаллашларида, янги социалистик цивилизацияни яратишдан иборат буюк умумхалқ ишига ўз ҳиссасини қўшишларида ёрдам беришига қараб баҳолайди.

Партия ишлаб чиққан ва ҳаётнинг янги талаб-эҳтиёжларига мувофиқ равишда аниқлаб, ривожлантираётган идеология ишининг мезонлари асосида оммавий ахборот воситаларининг фаолияти [illegible]

III. «Урушларнинг тугаши, халқлар ўртасида тинчлик, талон-торож ва зўрликларнинг барҳам топиши—айнан бизнинг идеалимиздир...» *(Ленин).*

Ўртоқлар! Маркс капитализмнинг барча нуқсонлари орасида энг оғири, энг хавфлиси — бу капитализмнинг йиртқич табиати келтириб чиқарадиган урушлардир, деб бир неча бор уқтирган эди. Империализм даврида унинг ана шу ҳалокатли хусусиятини Ленин янада кўпроқ асосли тарзда кўрсатиб берди. Империалистик зиддиятлар бутун тарих давомидаги ғоят оғир иккита жаҳон урушига олиб келди. Ана шу урушлар халқлар бошига солган ҳамма жуда катта талафотлар ва вайроналикларга қарамай, империализм, энг аввало — Америка империализми янги жаҳон уруши, энди термоядро уруши хавфини солиб турибди.

Илмий социализм асосчилари уруш хавфининг сабаблари ва манбаларини аниқлаб бердилар. Бу агрессив урушлардан халос бўлиш учун курашни ташкил этишда жуда катта роль ўйнаб келди ва ўйнамоқда. Ҳарбий ҳаракатлар олиб бориш моддий воситаларининг ривожланиши, уруш ва тинчликнинг бутун проблемасини мутлақо янгича қўйиши мумкин эканлигини Маркс ҳам, Энгельс ҳам, Ленин ҳам олдиндан кўра олдилар. Ядро қуроли пайдо бўлиши муносабати билан ана шундай бўлди ҳам. Бундай шароитда жаҳон уруши цивилизация учун ҳалокат бўлур эди. Бизнинг фавқулодда масъулиятли замонамизда, инсоният олдида ҳаёт-мамот масаласи кўндаланг бўлиб турган бир пайтда ана шундай хавфни бартараф этишдан кўра ҳам муҳимроқ вазифа йўқ.

Совет тинчлик философияси ўтмишнинг буюк гуманистлари бошлаб берган ва марксизм-ленинизм узвий тарзда қабул этган юксак идеаллар ва бойликларга асосланади. Совет тинчлик сиёсати чуқур реалистик сиёсатдир. Бу сиёсат ядро уруши оқибатларига илмий баҳо беришга таянадики, ядро урушини асло оқлаб бўлмайди. Бу сиёсат социализм билан империализм ўртасидаги кучлар нисбатини, уларнинг ҳарбий жиҳатдан тенглигини ҳисобга олади. Бу сиёсат тинч-тотув яшаш учун курашаётган мамлакатлар ва халқларнинг ортиб бораётган маънавий ва сиёсий имкониятларига таянади.

«Аҳмоқона сиёсатнинг барча ақидаларидан, — деб ёзган эди Маркс бундан юз йилдан кўпроқ вақт муқаддам, — «Тинчликни истасанг, урушга тайёрлан» деган ақидадан бошқа биронтаси бу қадар катта фалокат келтирмаган эди. Асосий хусусияти буюк ёлғондан иборат бўлган бу буюк ҳақиқат бутун Европани қўлга қурол олишга чақирган жанговар даъватдир...».

Лекин ҳозир ҳам худди шу улкан ёлғон гап Америка маъмуриятининг сиёсатига асос қилиб олинган. Бу маъмурият ҳамма ерда АҚШнинг ҳарбий қудратини ошириб бориш, гўё тинчлик ишига хизмат қилади деб жар солмоқда. Америка президенти буни такрорлаб, «урушга шайлик тинчликни сақлаб қолишнинг энг самарали воситасидир» деб айтмоқда.

Амалда бунинг сири ҳарбий-стратегик тенгликни бузишга интилиш, ҳарбий жиҳатдан СССРдан устун бўлиб олишга эришиш ҳамда ядро агрессияси содир бўлиб қолган тақдирда СССР-ни жавоб зарбаси бериш қобилиятидан маҳрум этишдир. Совет Иттифоқи ҳеч қачон бунга йўл қўймайди, у ҳеч қачон ҳар қандай хавф қаршисида қуролсиз бўлиб турмайди. Бу ҳақда Ю. В. Андропов «Правда» мухбирининг саволларига жавобларида жуда қатъий қилиб айтди. Ушбу жавобларда қуролсизланишнинг муҳим масалалари юзасидан бизнинг позицияларимиз принципиал муҳим тарзда баён қилинди, Америка маъмуриятининг барча халқлар учун, бутун инсоният учун хавфли бўлган ташқи сиёсий йўлига баҳо берилди. КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари АҚШ маъмурияти Совет Иттифоқининг сиёсатини бузиб кўрсатишга, ядро урушининг тобора янги-янги вариантлари ишлаб чиқилаётганлигини оқлашга уриниб, ишга солаётган нопок усулларни фош қилиб ташлади.

Урушқоқ, кўр-кўрона антикоммунизм ана шундай бемаъни йўлнинг негизини ташкил этади. Марксизм-ленинизм асосчилари ва уларнинг тарафдорлари «ахлоқни рад этадилар», чунки улар бунга синфий позициялардан туриб ёндашадилар деган баёнотларга фақат социализмга бўлган нафрат ва, албатта, ўтакетган жаҳолатни сабаб қилиб кўрсатиш мумкин. Йўқ, меҳнат аҳлининг, яъни дунё аҳолиси жуда катта кўпчилигининг манфаатларини ифодаловчи синфий позиция айнан коммунистларга умуминсоний ахлоқий бойликларни изчиллик билан ҳимоя қилиш имконини беради. Шунинг учун ҳам диндорларнинг диний туйғуларини суиистеъмол этиб, қуролланиш пойгаси сиёсатини худонинг номи билан ниқоблашга интилаётган кишиларнинг, Сабра ва Шатила тинч аҳолиси қотиллари билан апоқ-чапоқ бўлиб, Сонгми жаллодларининг гуноҳидан кечаётган кишиларнинг, нацист жиноятчиларга бошпана бериб, уларни яшираётган, Марказий Америкадаги ва Африка жанубидаги террорчи ва ирқчи режимларни рағбатлантираётган ва қуроллантираётган кишиларнинг, революцион Никарагуага қарши агрессия уюштирган кимсаларнинг, ядро урушидаги «ғалаба»ни планлаштираётган ва бу урушдаги юзлаб миллион қурбонларни совуққонлик билан чўтга солаётган кишиларнинг марксизм-ленинизм асосчиларига ва унинг тарафдорларига аҳлоқ-одоб ўргатиш учун ҳеч қандай ҳақлари йўқ.

Бизнинг Ватанимизнинг, социалистик ҳамдўстликнинг ҳаётий манфаатлари, социализм ғалабаларини ҳимоя қилиш зарурати бизнинг зиммамизга шай бўлиб туриш, кучли мудофаага эга бўлиш вазифасини юклайди. Бу хусусда Маркснинг мана бу доно фикрини эсга олиш ўринлидир: инсоният тарихида, деб ёзган эди у, интиқомга ўхшаган бир нарса мавжуд, бинобарин, тарихий интиқом қонунига биноан ҳукмронлик қилишни хоҳлаган киши ясаган қурол унинг ўзига қарши қаратилади. Ядро қуроли хусусида ҳам худди шундай воқеа содир бўлди. Империализм фаннинг улкан ютуғини — атом энергияси кашф этилишини — одамларни қириш қуролига айлантирган бир вақтда Совет Иттифоқи ядро урушининг олдини олиш ва инсониятни қутқариб қолиш учун бунга бас келадиган нарсани яратди.

Аммо биз ядро бомбалари ва ракеталарни тўплашни тинчликка олиб борадиган йўл деб билишга ҳамма вақт қарши бўлиб келдик ва қарши бўлиб тураверамиз. Йўқ, ядро қуролини ишлатишдан, биринчи ядро зарбаси доктринасидан воз кечишгина, қуролланиш пойгасини тўхтатишгина тинчлик ишига хизмат қилади. Ана шунинг учун ҳам Варшава Шартномаси мамлакатларининг таклифлари, Ю. В. Андропов илгари сурган конструктив, реалистик ташаббуслар барча мамлакатларда шу қадар кенг кўламда маъқулланди.

Ялпи тинчлик, термоядро урушининг олдини олиш ғоялари тобора кўп кишилар оммаси онгига сингиб бормоқда. Урушга қарши, ракеталарга қарши ҳаракат жуда катта кўлам ва мислсиз ҳужумкор характер касб этди. Ғарбий Европа мамлакатларида, АҚШ, Канада, Японияда бу ҳаракатга ўнлаб миллион кишилар қўшилдилар. Бу кишиларнинг ҳаммасини ҳозирги кунда ҳар бир халқнинг, ҳар бир кишининг энг биринчи ҳуқуқини — яшаш ҳуқуқини ҳимоя қилиб қолишга бўлган муштарак хоҳиш-ирода жипслаштирмоқда.

Бундан бир асрдан кўпроқ вақт муқаддам Маркс «хусусий кишилар ўзаро муносабатларида амал қилишлари лозим бўлган ахлоқ ва адолат оддий қонунлари халқлар ўртасидаги муносабатларда ҳам олий қонунларга айланишига эришиш»га чақирган эди. Ҳозирги замонда энг буюк гуманистнинг ушбу даъватини тинчлик учун курашувчиларнинг юз миллионлардан иборат армияси байроғига ёзиб қўйиш мумкиндир.

Коммунистик партиялар омманинг уруш хавфига қарши курашини авж олдириш учун иложи бўлган ҳамма нарсани қилмоқдалар. Бизнинг партиямиз каби улар ҳам ядро уруши хавфидан ташвишланаётган хилма-хил сиёсий ва ижтимоий кучларнинг жуда кенг кўламдаги ҳамкорлиги ва ўзаро бир-бирини тушуниши учун курашмоқдалар. Кескинликнинг юмшалишини ҳимоя қилиш, Ғарб билан Шарқ ўртасидаги тинч муносабатларни мустаҳкамлаш мақсадини кўзлаган КПСС билан социалистик ва социал-демократик, лейборист партияларнинг алоқалари самарали тарзда ривожланиб бормоқда. Европанинг еттита мамлакатида ҳукуматга бошчилик қилаётган ҳамда ўн миллионлаб кишиларнинг қўллаб-қувватлашига сазовор бўлган социалистлар ва социал-демократлар зиммасига тинчликни сақлашда, ишчилар ҳаракатининг урушга қарши буюк анъаналарини амалда давом эттириш борасида жиддий масъулият юкланган.

Реалистик тарзда фикр юритувчи давлат арбобларининг халқаро сиёсатга таъсир кўрсатиши биз учун равшан. Совет Иттифоқи тинчликсевар сиёсат юргизар экан, бу арбоблар ҳам ўзи учун ва бўлғуси авлодлар учун тинчлик иштиёқида бўлган халқлар олдидаги ўз бурчларини тушунган ҳолда ҳаракат қиладилар, деган умид билдиради.

Биз жаҳон уруши хавфи кучайиши билан бир пайтда унга йўл қўймасликка қодир бўлган кучлар ҳам ортиб бораётган бир замонда яшамоқдамиз. КПСС буни ўз ташқи сиёсатида ҳам, халқаро майдондаги идеология курашида ҳам эътиборга олади. У бундан буён ҳам империализмнинг ниятларини ва унинг тактикасини фош этаверади. Совет Иттифоқи ядро уруши мақбул эмаслигига таянаётганлигини сўзи ва иши билан исботлайверади, биз ғоялар баҳсининг давлатлараро конфронтацияга айланишига қаршимиз. Ижтимоий тузуми турлича бўлган давлатлар ўртасидаги муносабатларда тинч-тотув яшашдан бўлак бошқа оқилона замин йўқ ва бўлиши ҳам мумкин эмас. Партиямизнинг ўзгармас позицияси ана шундай.

Ўртоқлар! Марксизмнинг тақдири бошқача бўлиб, бундай тақдир ижтимоий тафаккурнинг биронта ҳам бошқа оқимида бўлмаган ва йўқ. Марксдан кейин ўтган юз йил мобайнида унинг таълимоти халқаро ишчилар ва бутун революцион ҳаракатнинг жуда катта тажрибаси билан бойиди. Ленин туфайли марксча назариянинг ривожланишида ва муҳими, уни муваффақиятли тарзда турмушга татбиқ этишда бутун бир янги давр бошланди. Эндиликда илмий социализм ғолибона социалистик революциялар тажрибасини, энг аввало, албатта, Улуғ Октябрь тажрибасини ҳам, СССРдаги ривожланган социалистик жамият тажрибасини ҳам, бир қанча мамлакатларда социализм қуриш тажрибасини ҳам ўз ичига олади. Инсоният бебаҳо бойликка эга: социализм қуриш тўғрисидаги таълимот ҳамда ўзи реал мавжуд бўлган социалистик жамият бор. Бу жамият империализмга қарши шиддатли жангларда ўзини ҳимоя қилиб қолди ҳамда комил ишонч билан олға бормоқда.

Ҳозирги вақтда ана шу буюк ва беқиёс ғалабаларни ҳисобга олмасдан туриб марксизм-ленинизмни ўрганиб ҳам, пропаганда қилиб ҳам, ҳимоя этиб ҳам бўлмайди. Бу ғалабалар — марксча-ленинча таълимотнинг ўзидаги янги босқичдир. Улар илмий социализм назариясига асосланган улуғвор идеаллар батамом амалга оширилса бўладиган иш эканлигини ишчилар синфига, дунёдаги барча меҳнаткашларга кўрсатиб берди. Социалистик ғояларнинг бутун дунёга тобора кенг ёйилиб бораётганлиги кўп жиҳатдан ана шу билан изоҳланади. Ҳозирги кунда турли мамлакатларда, ҳамма қитъаларда Маркс юбилейи кенг кўламда нишонланаётганлиги ҳам бунинг ёрқин далилидир. Мабодо Маркс билан Ленин бўлмаганида эди, дунё ҳозиргидагидек бўлмаслигини ҳамма эътироф этмоқда. Социализмни бутун инсониятнинг истиқболи деб тасаввур этиш планета аҳолисининг жуда кенг қатламлари онгига сингиб бормоқда.

Биз, коммунистларга, совет кишиларига ҳозирги иш ва ташвишларимизда буюк устозларга бевосита мурожаат қилиб туриш зарурдир. Лениннинг Марксга муносабати ҳақида Н. К. Крупская сўзларини эсга олайлик: «Ленин, — деб ёзган эди у, — Марксдан ҳаётга танқидий қарашни, ундаги воқеаларни тушуниб олишни, асосий нарсани иккинчи даражали нарсадан фарқ қилишни ўрганди, назарияни практика билан боғлашни ўрганди...». Ленин Маркс билан муттасил «маслаҳатлашарди», революциянинг энг оғир, бурилиш моментларида муҳим саволларга Марксдан жавоб излар эди. «Назария Ильичга, — деб завқ билан гапирар эди Н. К. Крупская, — ҳаёт китобини ўқиш маҳоратини берди». Совет коммунистлари Лениндан Марксни қандай ўрганишни ва айни вақтда — Лениннинг ўзини қандай ўрганишни ҳамда уларнинг таълимотини турмушга қандай татбиқ этишни ўрганадилар.

Марксизм, Лениннинг сўзлари билан айтганда, «инсон тафаккури ва маданиятининг икки минг йилдан ортиқроқ вақт мобайнида ривожланиши натижасида вужудга келган қимматли нарсаларнинг ҳаммасини ўзлаштирди ва қайтадан ишлади». Маркснинг ўзи — принципиаллик, илмий ҳалоллик, виждон, масъулият тимсолидир; у меҳнатдаги юксак онгли интизоми ва толмаслиги билан, ўз олдига қўйилган мақсадга эришишдаги эҳтироси ва собитқадамлиги билан ажралиб турар эди. Шу боисдан Марксни, шунингдек Энгельсни, Ленинни ҳам билиш — фақат чинакам маданиятдан баҳраманд бўлишнинг энг яхши усулигина эмас, балки шу билан бирга тарбия олиш, ғоявий-маънавий бойиш ва ахлоқий такомиллашувнинг битмас-туганмас манбаи ҳамдир. Бинобарин, биз ҳаётимиз ва курашимизнинг актуал вазифаларини муваффақиятли ҳал этиш учун ана шу манбадан куч олиб турамиз.

Ўрганиш, ҳимоя қилиш, ривожлантириш, жуда хилма-хил шароитда амалда **моҳирлик билан фойдаланиш** — партиямизнинг илмий социализмга муносабатини қисқача ана шундай деб таърифлаш мумкин.

Ўртоқлар! КПСС учун, ишчилар синфи манфаатлари йўлида, халқлар озодлиги ва бахт-саодати йўлида чинакам курашаётган барча кишилар учун илмий социализм, марксизм-ленинизм илҳомбахш зиё ва ақл-заковат манбаи, ҳаракат учун ишончли ва доно дастуриламал бўлиб келди, ҳозир ҳам шундай ва бундан буён ҳам шундай бўлиб қолаверади.

Маркс — Ленин таълимоти негизида буюк тарихий ғалабаларга эришилди.

Марксизм-ленинизм байроғи остида тинчлик, демократия, социализм ва коммунизм йўлида янги-янги ғалабалар сари олға!

(ТАСС).

МАККАЖЎХОРИ ЖАДАЛ ЭКИЛСИН

Республика маккажўхорикорлари бултур 2 миллион тонна дон етиштирдилар. Бу ўнинчи беш йилликда бир йил мобайнида ўртача олинганидан икки баравар кўпдир. Ҳосилдорлик республика бўйича ўрта ҳисобда гектар бошига 67 центнердан бўлди.

Бухоро, Жиззах, Навоий, Самарқанд, Сурхондарё, Тошкент, Хоразм областларининг колхоз ва совхозлари мўл маккажўхори дони ҳосили етиштирдилар. Ихтисослашган маккажўхорикор хўжаликлар гектар бошига 78 центнер, Тошлоқ районидаги «Оқолтин» колхози, Чироқчи районидаги Ҳ. Олимжон номли совхоз коллективи эса 100 центнер дон ҳосили олди. 386 комсомол-ёшлар маккажўхорикор бригадалари гектар бошига 100 центнер ва ундан ҳам кўп дон олди.

Илғор районлар, хўжаликлар, бригадалар орттирган бой тажриба республиканинг маккажўхорикорлари шу қимматли дон экини ҳосилдорлиги ва ялпи маҳсулини янада кўпайтириш — катта резервлари ва имкониятларига эга эканлигидан далолат беради.

Маккажўхори — озуқабоп дон етиштиришни кўпайтиришда колхоз ва совхозларнинг асосий резервидир. Чорвачиликни янада ривожлантириш манфаатлари маккажўхорикорликни ҳамма чоралар билан ривожлантиришни — ҳақиқатда зарур экин — маккажўхори майдонлари кенгайтирилишини тақозо қилади. Шунинг учун ҳам Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ва республика ҳукумати бу масалага кўп эътибор бермоқдалар.

Республиканинг маккажўхорикорлари шу йил катта вазифаларни ҳал этишлари — камида 350 минг гектар ерга дон экиб, 2,5 миллион тонна «каҳрабо дон» етиштиришлари керак.

Республиканинг партия, совет, қишлоқ хўжалиги ва сув хўжалиги органлари, комсомол ташкилотлари КПСС Марказий Комитети 1982 йил май ва ноябрь Пленумлари, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети IX пленуми қарорларини бажара бориб, қўйилган вазифаларни амалга оширишборасида чоралар кўрмоқдалар.

Маккажўхорини қисқа мақбул муддатларда экиб бўлиш мўл ҳосил олишнинг ҳал қилувчи асосий омилидир. Аммо энг яхши агротехник муддатлар ўтиб кетяпти, экиш ишлари суръатини жадаллаштириш керак.

Жиззах, Тошкент, Сурхондарё, Наманган областларининг колхоз ва совхозларида маккажўхори юксак суръатлар билан экилмоқда. Бу ерларда 28 мартгача экиш топшириғи 54, 46, 44, 37 процент бажарилиб бўлинган. Оққўрғон, Бекобод, Бўка, Ғалаба, Калинин, Коммунистик, Ўрта Чирчиқ, Жиззах, Дўстлик, Пахтакор, Ромитан районларининг маккажўхорикорлари 5—6 иш кунидан иборат қисқа муддат ичида маккажўхори экишни тугалладилар. 1059 комсомол-ёшлар коллективи экин-тикин кампаниясини уюшқоқлик билан юксак агротехник даражада ниҳоясига етказди.

Шеробод районидаги «Октябрь 60 йиллиги» совхозидан Ўзбекистон ССР Олий Советн депутати Набот Холмирзаева, Пахтакор районидаги Кичанов номли совхоздан Вайдулло Очилов, Китоб районидаги Куйбишев номли совхоздан Шарофат Қаюмова, Бўка районидаги ихтисослашган маккажўхорикорлик «Кремль» совхозидан Адҳам Тешаев бошчилигидаги ёшлар маккажўхорикорлик бригадалари индустриал технологияни қўллаб, техникадан серунум фойдаланиб, 3-4 кун ичида донни экиб бўлдилар.

Аммо ҳали кўпгина хўжаликлар маккажўхори донини экишни асоссиз равишда чўзиб юбормоқда, вақт бой берилмоқда, ернинг нами қочмоқда, бинобарин, донни табиий намлик билан ундириб олиш қийин бўлади.

Наманган областида 8 минг гектардан зиёд — топшириқнинг 37 процентига дон экилган бўлса, қўшни Фарғона областида экиш топшириғи атиги 14 процент бажарилган. Бухоро, Навоий, Сирдарё областларининг хўжаликларида экиш мутлақо асоссиз равишда чўзиб юборилмоқда. Бу жойларда топшириқдаги майдоннинг 5-13 процентигагина дон экилган, холос. Самарқанд областида маккажўхори экиш суръати суст кетмоқда.

Бу йилги кўклам хусусиятлари республика деҳқонларидан тупроқни тайёрлаш ва маккажўхори донини экиш учун ҳар бир очиқ кундан ва соатдан мумкин қадар кўпроқ фойдаланишни тақозо этади. Ҳозир ҳамма ерда агроном ва механизаторларнинг куч-қувватларини ўз вақтида сифатли экишга йўналтирмоқ, табиий намликда маккажўхорини қийғос ундириб олмоқ зарур.

Ўтган йилларда бўлиб келгани сингари, дон учун маккажўхори экишда асосан районлаштирилган энг яхши навлар ва дурагайларнинг уруғликларидан фойдаланиш лозим. Таннархи арзон бўлган ҳолда, мўл дон ҳосили олиш учун маккажўхори парваришлаш индустриал технологиясини ишлатиш зарур. Механизациядан, гербицид моддалар, минерал ўғит ва органик ўғитдан кенг кўламда фойдаланиш, агрономик усулларга қатъий риоя этиш, меҳнатни ташкил этиш ва унга ҳақ тўлашнинг илғор формаларини қўллаш, ҳамма ерда бригада ва звено пудратига ўтиш бунинг замини ҳисобланади.

Совет, қишлоқ хўжалиги ва сув хўжалиги органлари, комсомол ташкилотларининг ҳозирги вазифалари маккажўхорини ғоят қисқа муддатда экиб олиш учун зарур ҳамма чораларни кўришдан иборатдир. Партия ташкилотлари назоратни кучайтиришлари, маккажўхори экиш топшириғи сўзсиз бажарилмоғи, дон энг яхши агротехника муддатларида экилиб бўлмоғи учун кадрларга талабчанликни оширишлари керак.

Серқуёш республикамиз иқтисодий ва хўжалик ҳаётининг барча соҳаларига Ўзбекистон фанининг таъсири йил сайин ошиб бормоқда. Олимларимиз фундаментал ва амалий тадқиқотлар бўйича сезиларли ютуқларни қўлга киритдилар. Фанда илмий изланиш учун, энг муҳим замонавий ва долзарб проблемаларни муваффақиятли ишлаб чиқиш учун олимларга катта имкониятлар яратиб берилган. Кўплаб илмий-тадқиқот институтлари, қудратли лабораториялар мавжуд. Фаннинг ишлаб чиқариш базаси кенгаймоқда, олимлар сафи ўсмоқда. Тошкентдаги Академиклар шаҳарчасида қад кўтарган бу кўркам бино фикримизнинг ёрқин далилидир. Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг янги асосий кутубхонаси фойдаланишга топширилмоқда. У кўп миллионли китоб фондига эга. Кутубхонада самарали ижодий ишлаш, ахборотларни алмашиш учун барча қулайликлар яратиляпти.

Суратда: Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг асосий кутубхонаси.

Л. Гусейнов фотоси.

ХАЛҚ ХЎЖАЛИГИГА МАЛАКАЛИ КАДРЛАР

29 март куни Москвада СССР Олий ва ўрта махсус таълим министрлиги коллегиясининг кенгайтирилган мажлиси бўлди. Мажлисда олий ва ўрта махсус ўқув юртларида мутахассислар тайёрлаш сифатини янада яхшилаш, КПСС Марказий Комитети 1982 йил ноябрь Пленумининг қарорлари ва КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари Ю. В. Андроповнинг Пленумда сўзлаган нутқи асосида ижтимоий ишлаб чиқаришни интенсивлаш соҳасида олий мактабнинг илмий потенциалидан тўлароқ фойдаланиш вазифалари муҳокама қилинди.

СССР олий ва ўрта махсус таълим министри В. П. Елютиннинг докладида ва сўзга чиққан ўртоқларнинг нутқларида уқдириб ўтилганидек, таълим-тарбия ишини такомиллаштириш тадбирлари амалга оширилганлиги туфайли халқ хўжалигини малакали кадрлар билан таъминлаш соҳасида ижобий натижаларга эришилди.

Сўзга чиққан нотиқлар ўқув юртлари фаолиятидаги камчиликларни таҳлил қилдилар.

Коллегия олий ва ўрта махсус таълимнинг социал-иқтисодий самарадорлигини янада ошириш, фан-техника тараққиётини жадаллаштиришда олий ўқув юртлари ва техникумларнинг ролини кучайтириш йўлларини белгилади.

Мажлисда КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, СССР Министрлар Советн Раисининг биринчи ўринбосари Г. А. Алиев нутқ сўзлади.

(ТАСС).

Тошкент меҳмонлари

Ўзбекистон пойтахтида меҳмон бўлиб турган Тошкент билан бирoдарлашган Сиэтл шаҳри жамоатчилиги намояндаларидан бир группаси В. И. Ленин номидаги Тошкент давлат университети студентлари ва профессор-ўқитувчилари билан учрашди. Бу ерда бўлиб ўтган дўстлик митингида сўзга чиққан кишилар ядро уруши хавфининг олдини олиш учун курашда барча халқларнинг куч-ғайратини бирлаштириш зарурлиги ҳақида гапирдилар, Вашингтон маъмурияти бошлаган қуролланиш пойгасига қарши қатъий норозилик изҳор этдилар.

АҚШдан келган меҳмонлар Ўзбекистон касаба союзлари республика Советида қабул қилиндилар. Улар В. И. Ленин номидаги СССР халқлари дўстлиги саройини бориб кўрдилар, бир қанча медицина муассасаларининг фаолияти билан танишдилар.

(ЎзТАГ).

«ЁЗГИ» ВАҚТГА ЎТИШ

СССР Ягона вақт ва эталон частоталар давлат комиссиясининг хабар қилишича, 1983 йилнинг 1 апрелидан Совет Иттифоқининг бутун территориясида «ёзги» вақт амал қила бошлайди.

1 апрель 0 соатда соатларнинг милини бир соат олдинга суриш билан «ёзги» вақтга ўтилади.

ВАТАНПАРВАРЛАРНИ ТАРБИЯЛАБ ЕТИШТИРАЙЛИК

Ўзбекистон ССР ДОСААФи Марказий Комитетининг 30 март куни Тошкентда бўлиб ўтган Пленумида партия XXVI съезди қарорлари асосида ёшларни ватанпарварлик руҳида тарбиялашни ва мамлакат Қуролли Кучлари сафида хизмат қилишга тайёрлашни янада яхшилаш соҳасида республика мудофаа жамиятининг вазифалари муҳокама қилинди.

Ўзбекистон ДОСААФи Марказий Комитети раиси генерал-лейтенант А. М. Ҳожибоев доклад қилди.

Пленумда жамиятнинг бутун фаолиятини, унинг бошланғич ташкилотлари ишини янада такомиллаштиришга қаратилган тадбирлар белгиланди. Ёшларни Ватанга чексиз садоқат, интизомга юксак онгли муносабатда бўлиши, спортнинг ҳарбий-техника турларини ривожлантиришга алоҳида эътибор берилди. (ЎзТАГ).

ВИЗИТ ТУГАДИ

КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, СССР Министрлар Советн Раисининг биринчи ўринбосари, СССР ташқи ишлар министри А. А. Громико расмий визит билан СССРда меҳмон бўлиб турган БМТ Бош секретари Х. Перес де Куэльяр билан 29 мартда учрашди.

А. А. Громико билан Х. Перес де Куэльяр ўртасида ҳозирги мураккаб халқаро аҳволга ва Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг шу шароитдаги фаолиятига тааллуқли бир қанча масалалар хусусида фикрлашиб олинди.

Суҳбат чоғида тинчликни мустаҳкамлаш ва қуролланиш пойгасини тухтатиш ишида БМТнинг вазифаларига, шу жумладан БМТ Хавфсизлик Кенгаши ва Бош Ассамблеяси шу соҳада қабул этган қарорларни амалга ошириш борасидаги амалий қадамларга алоҳида эътибор берилди.

Яқин Шарқдаги, Африка жанубидаги аҳволни сиёсий воситалар билан бартараф этиш масалалари ҳамда бошқа регионал проблемалар муҳокама қилинди, бу проблемаларнинг ҳал этилмай келаётганлиги кескинликка сабаб бўлмоқда ва умуман халқаро вазиятни янада хатарли равишда чигаллаштириб юбориши мумкин.

Х. Перес де Куэльяр Совет Иттифоқининг уруш хавфини тугатиш ва халқаро вазиятни соғломлаштириш соҳасидаги куч-ғайратлари амалий характерини ҳамда у БМТнинг халқаро тинчлик ва хавфсизликни сақлаб туриш соҳасидаги ва унинг БМТ Уставига мувофиқ бошқа вазифаларини бажариш соҳасидаги фаолиятини муттасил қўллаб-қувватлаб келаётганини қайд этди.

БМТ Бош секретари куни кеча Ю. В. Андропов билан бўлиб ўтган суҳбатдан чуқур мамнуният изҳор этди.

* * *

Шу куни А. А. Громико Х. Перес де Куэльяр шарафига нонушта зиёфат берди, зиёфатда улар қадаҳ кўтариб қисқача нутқ сўзладилар.

Нонушта зиёфат самимий, дўстона вазиятда ўтди.

* * *

Ядровий қуролланиш пойгаси — бутун дунёда тинчликка асосий хавф-хатардир. Х. Перес де Куэльяр совет ва чет эл мухбирлари учун ўтказилган матбуот конференциясида шундай деди.

БМТ Бош секретари бу муҳим проблема билан Ю. В. Андропов чуқур қизиқаётганлигини қайд этди. Ю. В. Андропов ва А. А. Громико билан ўтказилган суҳбатлар вақтида, деди у, мен Совет Иттифоқининг барча халқаро проблемаларга доир фикри билан яхши танишиб олдим.

Мен, деб давом қилди меҳмон, СССР ҳамда Варшава Шартномасида қатнашувчи давлатларнинг қуролсизланишга оид таклифини зўр эътибор билан қабул қилдим. Ана шу ташаббуслар асосида манфаатдор томонларнинг мулоқоти бошланиши керак. Ҳозирги босқичда томонлар музокаралар столи атрофига ўтириб, уларни бошлашлари муҳимдир.

Х. Перес де Куэльяр шуни таъкидладики, бу ишда бутун жаҳон ҳамжамиятининг вакиллари бўлган ташкилот сифатида БМТ катта ёрдам бериши мумкин. БМТ қуролсизланиш юзасидан жаҳон кампаниясини ўтказиш учун курашмоқда, деди у.

Ю. В. Андропов билан Р. Рейганнинг эҳтимол тутилган учрашуви тўғрисидаги саволга жавоб бериб, БМТ Бош секретари айтдики, жаҳон проблемаларининг мураккаблигини ҳисобга олганда бундай учрашувга пухта тайёргарлик кўрилиши керак, шундагина у фойдали роль ўйнайди.

Мухбирларнинг кўпдан кўп саволлари Яқин Шарқдаги аҳволга тааллуқли бўлди. БМТ, деб уқтирди меҳмон, Яқин Шарқ проблемасини тинч йўл билан бартараф этиш учун яхши минбардир.

Х. Перес де Куэльяр Ю. В. Андропов билан бирга Афғонистондаги аҳволни бартараф этиш масалаларини муҳокама этганликларини маълум қилди. Бу масалада мен оптимизм руҳи билан тўлиб тошганман, деб таъкидлади у. Афғонистон проблемасини ҳал этишда менинг куч-ғайратимни СССР қўллаб-қувватлаётганлигини кўриб турибман.

БМТ Бош секретари мухбирларнинг бошқа кўпгина саволларига жавоб берди.

* * *

Кечқурун Х. Перес де Куэльяр Совет Иттифоқидан жўнаб кетди. У Совет ҳукуматининг таклифига биноан расмий визит билан Совет Иттифоқига келган эди.

Аэродромда уни А. А. Громико, бошқа расмий кишилар кузатиб қолдилар.

(ТАСС).

«СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ» МАТЕРИАЛЛАРИ ИЗИДАН

«ТАЖАНГ ТЕЛЕФОНЛАР»

Газетамизнинг ўтган йил 266-сонида босилган юқоридаги сарлавҳали материалда Хўжайли шаҳрида ва район хўжаликларида телефон алоқаси яхши йўлга қўйилмагани, район, область алоқа узели ва бошқармасининг раҳбарлари эса, бунга парво қилмаётганликлари танқид қилинган эди.

Мақола юзасидан редакцияга жавоб йўллаган ЎЗБЕКИСТОН ССР АЛОҚА МИНИСТРЛИГИ унда келтирилган фактларнинг тўғрилигини тасдиқлайди. Шунингдек, Қорақалпоғистон алоқа техника-ишлаб чиқариш бошқармаси Хўжайли шаҳрида 3000 абонентга мўлжалланган янги автомат телефон станцияси қурилиши ва уни жиҳозлаш юзасидан конкрет чора-тадбирлар белгилади.

Хўжайли телефон тармоқларининг ёмон ишлаши, жойларда меҳнаткашларнинг ариза ва шикоятларига эътибор бермагани учун министрлик коллегияси қарори билан Хўжайли алоқа техника-ишлаб чиқариш бошқармаси бошлиғи А. Аруеновга ҳайфсан эълон қилинди.

ПЛАНЕТАНИНГ БИР КУНИ

СОЦИАЛИЗМ МАМЛАКАТЛАРИДА

БЕШ КУНЛИК ИШ ҲАФТАСИГА

СОФИЯ. Болгариядаги Сливен агросаноат комплекси кооператорлари беш кунлик иш ҳафтасига ўтдилар. Бу ерда тигиз иш графигидан фойдаланиш ва меҳнатни омилкорлик билан ташкил этиш йўли орқали муттасил ишлаб чиқариш жараёни таъминланмоқда. Ишлаб чиқариш интизомига қаттиқ риоя этиш, ҳар бир бригада аъзосининг топширилган ишга масъулиятини ошириш қишлоқ меҳнаткашларига яна бир дам олиш кунига эга бўлиш имконини берган асосий омилдир.

«Ер — пировард маҳсулот» бўғинидаги ишлаб чиқариш, технология ва экономика халқаларини янада самарали ва оператив мувофиқлаштиришни таъминловчи агросаноат интеграцияси афзалликлари беш кунлик иш ҳафталигига ўтилганда яққол намоён бўлди. Ҳозирги кунда БХРда бой молиявий базага, малакали кадрлари ва юксак даражада механизацияга эга бўлган уч юздан ортиқ агросаноат комплекси ишлаб турибди.

КОНВЕЙЕРДА — ЯНГИ СТАНОКЛАР

ПРАГА. «Келажак бугун барпо этилади» — Чехословакиянинг Сезимово-Усти шаҳридаги «Ковосвит» станоксозлик бирлашмасининг кўп минг кишилик коллективи ана шундай шиор остида меҳнат қилмоқда. Шу кунларда тармоқнинг мазкур бош корхонаси цехларида принципиал жиҳатдан янги типдаги рақамли программа билан бошқариладиган станокларни кўплаб ишлаб чиқаришга киришилди Замонавий агрегатларнинг деталларни ниҳоятда аниқ ясаши, кўп операцияларни бажариши, пухталиги унинг афзалликларидир. Янги станоклар Чехословакияда ишлаб чиқарилган компьютерлар билан илк маротаба бутунлай жиҳозлана бошланади. Бу компьютерларни Прагадаги машҳур «Тесла-Карлин» корхонаси етказиб бермоқда. «Электрон хотира» ишлаб чиқариш операцияларини бошқаради. ЭҲМлардан фойдаланиш эвазига кўплаб ишчи меҳнати енгиллашади. Бундай станоклар олдида одам ўрнини робот эгаллай олади. Диагностика системаси деб аталган система билан таъминланганлиги станокда жорий этилган энг муҳим янгиликдир.

САНОАТ МАҲСУЛОТЛАРИГА — ОЛИЙ СИФАТ

БЕРЛИН. Олий сифатли саноат маҳсулотлари ишлаб чиқаришни кўпайтириш ГДР экономикаси олдида турган энг муҳим вазифалардир биридир. Сўнгги йиллар мобайнида мамлакат комбинатлари ва бошқа корхоналари ана шундай буюмлар ишлаб чиқаришни анча кенгайтирдилар. Масалан, давлат Сифат белгиси қўйилган маҳсулотлар ишлаб чиқариш 1982 йилда ундан олдинги йилдагига нисбатан 20 процент кўпайтирилиб, 61 миллиард маркалик маблағни ташкил этди.

«Аъло сифат билан меҳнат қиладиган корхона» деган фахрий номга сазовор бўлган 570 дан ортиқ завод ва фабрика коллективлари ана шу муҳим вазифани ҳал қилишда катта ҳисса қўшмоқда. Ростокдаги «Варнов-Варфт» катта кемасозлик заводи Хенингсдорфдаги олий сифатли пўлат эритиш заводи, Людвингсфельддаги автомобиль заводи ана шулар жумласидандир. (ТАСС).

ПАП АГЕНТЛИГИНИНГ ХАБАРИ

ВАРШАВА. (ТАСС). ПАП агентлигининг хабар қилишича, хавфсизлик органлари давлатга қарши материалларни тарқатиш билан шуғулланган «Бирдамлик» ва «Студентлар мустақил иттифоқи» деб аталган иттифоқнинг собиқ арбоблари бўлган бир гуруҳ шахсларни қўлга олдилар. Бу группа жамоат тартибига қарши қаратилган бошқа ҳаракатларни ташкил этишни ҳам режалаштирган.

Ғарбий Германияда ишлаб чиқарилган учта офсет машинаси, материаллар ва полиграфия ускуналари, шунингдек кўп миқдорда махфий материаллар мусодара қилинди.

Агентлик Варшава воевода прокуратураси гуруҳнинг қамоққа олинган аъзолари иши юзасидан тергов бошлаганини уқтирди.

МАТБУОТ ГУВОҲЛИК БЕРАДИ

ИККИЮЗЛАМАЧИЛИК

Сабра ва Шатиладаги фаластин қочоқлари лагерларидаги хунрезликни ўрганиш муносабати билан Тель-Авивда ўтказилган тадбирни «Исроилча демократия» ёки «сувдан қуруқ чиқиш» намунаси деб аташ мумкин. Маълумки, кнессет — парламентда бу жиноятни ўрганиш бўйича тузилган комиссия томонидан тақдим этилган якунловчи докладни эшитиш, Исроил мудофаа министри Ариэль Шароннинг эгаллаб турган вазифасидан бўшатиб, лавозимсиз министр қилиб тайинланиши билан тугади.

Сионистлар раҳбарлари мунафиқликларининг чеки йўқ. Улар бир тарафдан профессионал жаллодларни фаластинликларга қарши гиж-гижламоқдалар, иккинчи тарафдан жаллодларнинг гуноҳларидан кечиб юбормоқдалар. Бироқ уларнинг чет элларда дўстлари қўллаб-қувватлаётганлигига қарамасдан жамоатчилик фикрини чалғитиш қийин. Сабра ва Шатила лагерларидаги қирғинни ўрганиш комиссиясининг доклади билан сионизм жиноятларини бекитиб бўлмайди — «Тайм» журналида босилган бу фотомонтажнинг мазмуни шундан.

(ТАСС фотохроникаси).

ХАЛҚ САНЪАТИ БАЙРАМИ

ХОШИМИН. (ТАСС). Въетнамнинг жанубий вилоятларидаги бадиий ҳаваскорлик коллективлари халқ ижодининг анъанавий бешинчи фестивали «Меҳнат ва кураш қўшиқлари» шиори остида ўтмоқда. Бу фестиваль Хошимин шаҳар театрида катта концерт билан очилди. Фестиваль Въетнам жанубининг америкапараст қўғирчоқ режимидан озод этилганлиги ва мамлакат қайта бирлашганлигининг бу ерда кенг нишонланаётган саккиз йиллигига бағишланди. Халқ санъати байрамида ўқувчилар, ишчилар, деҳқонлар, хизматчилар, халқ армияси жангчиларидан иборат юзлаб ҳаваскор коллективлар иштирок этмоқда. Халқ санъати байрами бир ойдан ортиқ вақт давом этади.

«ФРОНТОЛДИ ДАВЛАТЛАРИ» БИЛАН БИРДАМЛИК

ЛИССАБОН. (ТАСС). Бу ерда Африка жанубида миллий озодлик ва тинчлик учун курашаётган «Фронтолди давлатлари» билан халқаро бирдамлик конференцияси ўз ишини якунлади. Дунёнинг қарийб 70 мамлакатидан келган юзлаб делегатлар ва миллий ҳамда халқаро ташкилотларнинг вакиллари уч кун мобайнида Африка қитъаси жанубидаги реал аҳволни батафсил муҳокама қилдилар ва Африкадаги «Фронтолди давлатлари»нинг озодлик, мустақиллик ва суверенитети учун олиб бораётган курашини қўллаб-қувватлаш юзасидан кенг ҳаракат программасини қабул қилдилар.

Конференцияда қабул қилинган ҳужжатларда апартеиднинг мавжудлиги ҳамда ирқчи Преториянинг Намибияни ғайриқонуний босиб олганлиги Африка халқларига жиддий хавф солиши алоҳида таъкидлаб ўтилди.

ТЎЛА МАЪҚУЛЛАНДИ

ПРАГА. (ТАСС). ЧКП Марказий Комитети Президиуми социалистик мамлакатлар коммунистик ва ишчи партиялари Марказий Комитетлари секретарларининг 14—15 март кунлари Москвада бўлиб ўтган кенгаши якунларини маъқуллади.

Бу ерда эълон қилинган ахборотда таъкидлаб ўтилишича, ЧКП Марказий Комитети Президиуми кенгаш ишининг натижаларини юксак баҳолаб, уни қардош партиялар ўртасидаги тобора чуқурлашиб бораётган ҳамкорликнинг ифодаси, деб ҳисобламоқда.

УЛАН-БАТОР. (ТАСС). МХРП Марказий Комитетининг Сиёсий бюроси Марказий Комитет секретарларининг Москвада бўлиб ўтган кенгаши тўғрисидаги ахборотни ўз мажлисида муҳокама қилиб, кенгаш якунларини тўла маъқуллади ва кенгаш қарорларини социалистик мамлакатлар ташқи сиёсатларини амалга ошириш, ўзаро ҳамкорликни ривожлантириш ва чуқурлаштириш ишига шу мамлакатлар коммунистик ва ишчи партияларининг қўшган муҳим ҳиссаси, деб таърифлади.

СОВЕТ ФИЛЬМЛАРИ ШВЕЦИЯДА

СТОКГОЛЬМ. (ТАСС). Швеция киноинститути билан СССР Кинематография давлат комитети биргаликда ташкил этган совет фильмлари ҳафталиги Швецияда зўр муваффақият билан ўтди. Мамлакатнинг катта шаҳарлари — Стокгольм ва Гетеборг томошабинлари совет экран усталарининг олти кинолентасини, шу жумладан режиссёр Ю. Райзманнинг «Шахсий ҳаёт» ва С. Микаэляннинг «Ўз ихтиёри билан севиб қолди» деган картиналарини томоша қилдилар.

«Ўз ихтиёри билан севиб қолди» фильми ўзининг таъсирчанлиги билан томошабинларни ром этади. Унда кўпгина мамлакатлардаги кишилар учун умумий бўлган проблемалар мавжуд, деб таъкидлади ТАСС мухбири билан суҳбатда таниқли кинотанқидчи, Швеция кино институтининг ўқитувчиси Эрьян Рольф-Линдберг. Биз Швецияда совет киносанъатини, С. Эйзенштейн, В. Пудовкин, А. Довженко сингари атоқли режиссёрларнинг асарларини диққат билан ўрганамиз. Швецияда совет фильмлари ҳафталиги каби тадбирлар мамлакатларимиз ўртасидаги маданий алоқаларни кенгайтиришга кўмаклашади ҳамда мутлақо фойдали ва зарурдир, деб таъкидлади Э. Рольф-Линдберг.

ЛЕСОТОГА ҚАРШИ ИҒВОГАРЛИК

ЛУСАКА. (ТАСС). Жанубий Африка Республикаси ирқчилари Лесотога қарши қуролли иғвогарликни давом эттирмоқдалар. Ўтган куни Жанубий Африка қўпорувчилари католикларнинг мамлакат шимолидаги Питсиенг шаҳрида жойлашган биносига гранаталар улоқтирдилар.

Масеруда эълон қилинган расмий ахборотда хавфсизлик кучлари пойтахтдаги электростанцияни портлатишга уринган қўпорувчилар группасини қуролсизлантирганликлари ҳам хабар қилинади. Муваффақиятли операция натижасида олти киши асир олинган, кўплаб миқдорда портловчи моддалар қўлга туширилган.

26 март куни ЖАРдав Лесото территориясига бостириб кирган бир группа қуролли шахслар катта талафот кўрдилар, дейилади ахборотда. Олти соатлик отишма натижасида чегарачилар бандитлардан 20 кишини ўлдирганлар ва жароҳатлантирганлар.

Лесото ташқи ишлар министрлиги ана шу агрессия ҳужумлари учун айбни ирқчи ЖАР маъмурлари зиммасига юклади.

АҚШ ГРЕНАДАГА ҚАРШИ АГРЕССИЯ ТАЙЁРЛАМОҚДА

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Вашингтоннинг расмий доиралари Кариб ҳавзасидаги вазиятни яна ҳам кўпроқ кескинлаштиришга интилмоқдалар, ваҳолонки, бу ердаги вазият қуролли шайкалар Никарагуага бостириб кирганидан кейин бусиз ҳам ниҳоятда кескинлашиб кетган эди, деди БМТ қароргоҳидаги матбуот конференциясида Гренада ташқи ишлар министри Ю. Уайтмэн. Гренада ҳукумати, деди у, Рейган маъмурияти Кариб ҳавзасидаги ана шу орол давлатига қарши агрессия ҳозирлаётганлиги, бу агрессия яқин вақтлар ичида бошлаб юборилиши мумкинлиги тўғрисидаги маълумотларга эга.

Рейган маъмурияти, деб уқтирди Ю. Уайтмэн, Гренада ҳукуматини прогрессив ўзгартишлар йўлидан воз кечишга мажбур этишга интилиб, куч-ғайратини аямаяпти. Бу маъмурият Гренадага сиёсий тазйиқ ўтказишга ва уни Кариб ҳавзасидаги бошқа мамлакатлардан яккалаб қўйишга уринмоқда. Вице президент Буш Гренадага «агрессия ниятлари бор» деган бемаъни айбларни қўйди.

Ҳолбуки, Гренада эмас, балки Вашингтоннинг ўзи агрессив режаларни тузмоқда. Бизга шу нарса маълумки, деб уқтирди министр, АҚШ территориясида, Майами штатида МРБ раҳбарлигида ва унинг пуллари билан қуролли шайкалар тайёргарликдан ўтмоқда, уларнинг вазифаси мамлакатимизнинг қонуний ҳукуматини ағдариб ташлашдан иборатдир.

АХБОРОТ

МАҲАЛЛА АҲЛИ МАМНУН

Чилонзор райони территориясидаги маҳаллаларда янги урф-одатларни ҳаётга жорий этиш, тўйларни замонавий ўтказиш, совет турмуши тарзи анъаналарини, шонли Коммунистик партия ва Совет ҳукуматининг ички ва ташқи сиёсатини аҳоли ўртасида кенг ёйиш ва ўрганиш ишларига партия ва жамоат арбоблари, олимлар кенг жалб қилинди.

Бу борада Энгельс номли Тошкент давлат чет тиллар педагогика институти олимларининг маҳаллаларда олиб бораётган агитация, пропаганда ишларини алоҳида таъкидлаб ўтиш лозим. Уларнинг 1-Қатортол, 2- ва 3-Чарх Комолон, Қурилиш маҳаллалари аҳолиси ўртасида «СССР ташкил этилганлигининг тарихий аҳамияти», «КПССнинг ленинча тинчлик сиёсати» мавзуидаги ва КПСС Марказий Комитети Пленумлари қарорларини ҳаётга татбиқ этиш борасидаги ранг-баранг лекция, суҳбатлари катта қизиқиш билан кутиб олинди.

К. ЖУМАНИЁЗОВ.

МЕҲНАТ ЗАВҚИ

Хатирчи райониаги Ленин номли колхознинг донгдор чорвадори, область Советининг депутати Адолат Мусанова чорак асрдан буён соғувчилик қилади. У ҳар йили зиммасига олган социалистик мажбуриятини шараф билан бажаради. Мусанова социалистик мусобақа ғолиби. У ўтган йили қарамоғидаги ўн саккиз бош сигирнинг ҳар биридан 4 минг килограммдан серқаймоқ сут соғиб олишга қарор қилган эди. Бу вазифани у шараф билан ошириб бажарди. Меҳнатдаги муваффақиятлари учун илғор сут соғувчи А. Мусанова «Жигули» автомашинаси билан мукофотланди.

Моҳир соғувчининг бу йилги мажбурияти янада юксак. У 20 бош сигирнинг ҳар биридан тўрт минг беш юз килограммдан сут соғиб топшириш мажбуриятини олган.

Ё. МУҲАММАДИЕВ.

30 ТИЙИНГА «ЖИГУЛИ»

Фарғона область Қува мебель фабрикасининг илғор ишчиси Турғунбой Потторовнинг Ўзбекистон ССР пул-буюм лотереяси биринчи чиқарилишининг 104 номерли, 04425 сериядаги билетига «Жигули» автомашинаси ютуғи чиқди.

С. АКБАРОВ.

Спорт

БАҲСЛАР ВА ҒОЛИБЛАР

✦ **ШАХМАТ.** Тошкентда Азмиддин Хўжаев хотирасига бағишланган Бутуниттифоқ турнири якунланай деб қолди. 13-тур ўйинларидан кейин ярославллик Юрий Шабанов очколарини 9 тага етказиб, ягона пешқадам бўлиб турибди.

Львовда Н. Гаприндашвили билан И. Левитина ўртасида тож даъвогарлиги учун чорак финал учрашувининг навбатдаги саккизинчи партияси бўлиб ўтди. Оқ доналар сурган Гаприндашвили ғалаба қозонди. Лекин И. Левитина умумҳисобда [5:3] олдинда боряпти. У қолган икки учрашувда яна ярим очко олса, ярим финалга чиқади.

✦ **КУРАШ.** Донецк шаҳридаги «Авангард» манежида классик кураш бўйича ўсмирлар ўртасида СССР биринчилиги ўтказилди. Беллашувда фарғоналик И. Донийёров муваффақият қозонди.

✦ **ХОККЕЙ.** Тошкентнинг «Бинокор» командаси чемпионатнинг сўнгги учрашувини пешқадам «Сибирь» командаси майдонида ўтказиб [0:8, 4:8], имкониятни бой берди. «Бинокор» 57 очко билан тўққизинчи ўринни эгаллаган ҳолда мавсумни якунлади.

ОЧИЛМАГАН ҚЎРИҚ

Табиат ва инсон

Инсон табиатни қадрлаб, ҳар бир жонли ва жонсиз жисмни ўз ўрнида фойдаланса, мутаносиблик бузилмайди. Айтайлик, бузуқ ҳаво тозаланади, сув буғга айланиб, «саёҳат» қилиб қайтиб келади, ер ўз саховатини очади. Она табиат инсон фаровонлиги учун қанчадан қанча имкониятларни, нознеъматларни яратган. Уларнинг ҳаммаси зўр ирода, ғайрат-шижоат туфайлигина инсон измига бўйсинади, унга хизмат қилади.

Ҳаётимиз янада тўкин бўлиши учун табиатдаги барча хазиналарни ишга сола билиш ва улардан оқилона фойдаланиш тақозо этилади. Шундай қилиш кераки, ҳаво мусаффо, сув тиниқ, ер тоза бўлиб, ўсимлик ва ҳайвонот олами инсон учун хизмат қилсин. Бутун ҳаёт-мамотимиз табиатга боғлиқ эканлиги сир эмас. Табиат қанча бой бўлса, ҳаётимиз шунча фаравон, мароқли бўлади. Яхши мақсадларимиз ҳалол меҳнат билан рўёбга чиқади.

Табиат ҳам инсон меҳнатига, ғамхўрлигига муҳтож. Элни боқадиган ер ҳам шундай! Эндиликда ҳар қарич ердан самарали фойдаланиш масаласи илгари сурилмоқда. Ўзбекистонимизни олинг. Табиати қизиқ: бир томони чўлу, бир томони тоғ, бир ёғида шаҳар-қишлоқлару, бир ёнида пахтазор билан боғ-роғлар. Суғориладиган зона ерлари янада яхши эъзозланса, парваришланса пахта, дон, сабзавот-мева ҳосилдорлиги ҳозиргига нисбатан анча ортади. Тилини билиб, экин экилса, ер толиқмайди. Органик ва минерал ўғитлар билан меъёрида озиқлантириб, алмашлаб экилса, тупроғи олтинга тенг ерларимиз тинимсиз хизмат қилаверади. Чўллар, бўз ер ва адир-қирларнинг талайгина қисми чаманзорга айлангани инсон қудратининг тимсоли, бемисл ғамхўрлик мевасидир.

Чўл ва адирларни ўзлаштиришда илм, техника, куч қатори сув керак. Бунинг учун эса тоғларни ўрмонзорларга айлантириш, боғлар, сув омборлари барпо этиш лозим. Тоғлар зонасининг дов-дарахтсиз, яйдоқ бўлиши энди уят. Мирзачўл чаман бўлиб, Жиззах ва Қарши даштлари, Андижон адирларида қанчадан-қанча ерлар пахтазор, экинзорларга айлантирилди, совхозлар ташкил қилинди-ку, ахир!

Андижонда ҳатто қияликларда ҳам деҳқончилик авжида, қойил қилишиб ҳосил олмоқдалар. Адирлардан тортиб олинган 1500 гектар ерда эса пахта экмоқдалар. Ер очиб бойлик яратиш фаровонликни янада оширишдан ҳам аввал табиатнинг ҳолатини яхшилаш, табиий офатларнинг олдини олиш ҳам демакдир. Инсоннинг энг олижаноблиги меҳнати билан ер очиб табиатни безаши, бошқача қилиб айтганда табиатдан табиат яратишидир.

Олдимизда иш кўп. Очилмаган қўриқ, топилмаган бойликлар кўп. Ўзбекистон территориясидаги тоғ зонасида 6 миллион гектар қўриқ ер — табиий хазина ўзлаштиришни кутиб ётибди. Булар Тянь-Шань ва Помир-Олой тоғ системасидаги Ҳисор, Туркистон, Зарафшон, Қурама, Чотқол, Фарғона, Угом, Псков, Қоржонтовдаги денгиз сатҳидан 500-2700 метрга қадар ястаниб ётган ерлардир. Қадимда бу тоғтошлар дов-дарахтларга бой бўлган қалин ўрмонлар шовуллаб ётган. Даврлар ўтиши билан ўрмонлар қирилиб кетган. Натижада табиий офатлар рўй бериб, сел ва довуллар ерни бузиб катта зарар келтирган. Дов-дарахтларнинг аёвсиз йўқ қилиниши сабабли сув, ҳаво ҳолати ёмонлашган, талай экинзор майдонлар эрозияга учраб катта талафот кўрган.

Фақат бизнинг замонимизда ер, эл қадрланиб, табиатни муҳофаза этиш ҳақида чинакам ғамхўрлик қилинмоқда. Табиат қанча эъзозланиб, ер безалса, ҳаво, сув мўл бўлиб, кишиларимиз умрига умр қўшилади. Бунинг учун эса фақат бир нарса — она табиатни қадрлаб, уни муҳофаза қилиш ва бойитиш даркор.

М. ТЎЙЧИЕВ,
табиатшунос.

ЭЛ ДАСТУРХОНИГА

ОЙНАВАНД ДАЛА НЕЪМАТЛАРИ

Урганч районидаги «Ҳурмат Белгиси» орденли Калинин номли колхоз аъзолари СССР Озиқ-овқат программасининг муваффақиятли бажарилишига муносиб ҳисса қўшиш учун курашмоқдалар. Хўжаликнинг 2,5 гектарли теплица комбинатида помидор, бодринг ва бошқа резавор экинлар етиштирилаётир. Айни пайтда бу ерда турли гуллар ҳам ўстириляпти. Ойнаванд далаларда деҳқончилик қилаётган миришкорлар бу йилги мавсумда эл дастурхонига 100 тонна помидор, бодринг ва турли резавор экинлар маҳсулотлари етиштириб бериш мажбуриятини олишган. Бу планда мўлжаллангандан анча кўпдир.

— Теплица хўжалигимизда сервитамин ва сeристеъмол маҳсулотлар — помидор ва бодринг етиштиришга алоҳида эътибор берилаётир, — дейди илғор сабзавоткор Норгул Тоирова. — Бизда ҳар бир қарич ер ҳисобда. Шунинг учун ердан унумли фойдаланиш чораларини кўряпмиз. Энг муҳими ҳар бир туп экинни ардоқлаб парвариш қилиб, мўлжалдагидан кўпроқ ҳосил олишга эришяпмиз.

Теплица қурилиши давом этмоқда. Унинг иккинчи навбати ишга туширилгач, ойнаванд далалар яна 3,5 гектарга кенгаяди. Суратда: ёш сабзавоткор Дилором Тожиева. У помидорни саралаб теришда ҳамкасбларига ўрнак бўлмоқда.

Қ. ОТАЕВ фотоси.
(ЎзТАГ).

Газетхонлар илтимосига кўра

ЯНА ГИПНОЗЧИ ҚИЗ ҲАҚИДА

Маълумки, газетамизнинг шу йил 18 февраль сонида «Ўн тўрт ёшли гипнозчи» сарлавҳаси остида материал берилиб, унда Қашқадарё область, Ғузор районидаги Ғафур Ғулом номли ўрта мактабнинг 7-«а» синф ўқувчиси Марина Овчинникованинг ғалати сеҳргарлик қобилияти ҳақида ҳикоя қилинганди. Шундан сўнг редакция ҳам, Марина ва материал муаллифи ҳам газетхонлардан жуда кўплаб хатлар олди. Уларда турли ёшдаги кишилар, айниқса, ўқувчилар гипнозчи қиз билан қизиқиб қолишганини ва у ҳақда кенгроқ маълумот беришни илтимос қилишади. Бундай хатлар жуда кўплаб келмоқда. Бироқ, Марина Иттифоқимизнинг турли бурчакларидан келаётган мактубларнинг ҳаммасига жавоб ёзиб улгуролмаяпти.

Кўп сонли газетхонларнинг илтимосига биноан биз Марина Овчинникованинг сурати ва у ҳақда яна қисқача ҳикоя қиладиган мақола ёритишни лозим топдик.

...Маринанинг сеҳргарлик ҳаракатидаги оддий сеанслардан бирини кузатишга тўғри келди. Унга жиддий эътибор билан тикилиб турган томошабинлар қиздан бирор сеанс кўрсатишни сўрашди. У бундай илтимосларни ҳамма вақт ҳам шунчаки ҳазил-ҳузул дея бажаравермайди. Масалага жиддий ёндашади. Марина синф раҳбари Людмила Григорьевна Бековага маъноли боқиб, рухсат сўради. Мактабда севимли ўқитувчиси астойдил назоратга олганлигининг боиси бор. Чунки, Қарши медиклари Маринанинг гипноз соҳасидаги ишлари билан танишгач, унинг ноёб қобилиятига юксак баҳо беришди, лекин, ҳа деб у билан шуғулланмаслик кераклигини айтишди: сеҳргарлик иши атрофдаги кишилар учун хатарли тугаши мумкин, Марина одамни ухлатишга ухлатиб гипноз-уйқу ҳолатидан ҳамиша чиқара олиш-олмаслиги ҳозирча ноаниқ деган қарорга келган эдилар.

Бироқ, шу куни синф раҳбарининг мулойим илтижоси билан Марина Овчинникова навбатдаги сеансни бажаришга дадил киришди. Рўпарасида турган синфдоши Таня Ачкасовага ғалати қараб, уни ухлашга буюрди. Зум ўтмай Таня сеҳрланди. Унинг кўзлари бехосдан уйқуга кетди. Ажиб жим-житлик. Кўп ўтмай Марина уни уйқудан уйғотар экан, сеҳргарлик ўйинининг навбатдаги номерини ижро этишга киришди. Энди Таня гипнозчи тенгдоши кўрсатмасига асосан, ўзича чиройли рақсга тушар, овози борича қандайдир қўшиқни хиргойи қиларди.

Сира ажабланадиган жойи йўқ. Гипнозчи қизнинг унсиз буйруғи катта ёшдаги ўғил-қизлар учун ҳам амри-вожиб эди. Лекин, Марина уялиш ва иззат-ҳурмат юзасидан ёши улуғ одамларга ҳазил қилишни хуш кўрмайди. Мактаб ўқувчиси — бошқа гап. Ўша куни ҳам кимдир Маринадан юқори синф ўқувчиларидан бирини гипноз қилишни сўради. Томошабинлар истаги билан унинг рўпарасида ўнинчи синф ўқувчиси Гуля Собирова турарди. Марина унга бир пиёла чой тутқазди. Гуля чойни ҳўплар-ҳўпламас «пуф керосин» деб туфурди. Зум ўтмай унга нималарнидир айтгандай бўлиб, яна бояги қайноқ чойли пиёлани узатди. Сеҳрланган қиз чойни пиёлада бир томчи ҳам қолдирмай ҳўплар экан, шу «лимонад»дан яна кўпроқ берилишини сўраб, қайта-қайта тамшаниб қўйди.

Бу ҳам ўзига хос истеъдод бўлса керак. Қизнинг ғалати қарашидан рўпарадаги қиз қаттиқ уйқуга кетди. Шунда уйқудаги қизнинг қўлларини иккинчи биров буколмаслиги томошабинни ғоятда ҳайратлантирарди. Гипнозчи эса яна нималарнидир оҳиста гапириб, қизни уйқудан уйғотди, сўнгра беихтиёр кўзлари намланди. Мунгли йиғлади.

Ҳар гал сеансдан сўнг Марина Овчинникова бир йиғлаб олиши одатга айланган. Ким билади дейсиз, балки ўзининг ноёб талантидан таъсирланаётгандир ёки медиклар таъбири билан айтганда «хатарли иши» муваффақиятли тугаганидан суюнаётгандир. Аслида Марина ўз ишидан ғурурланмайди. Актив жамоатчи, синф отряд советининг раиси, аълочи, жуда ҳам қувноқ-хушчақчақ қиз.

Кези келганда яна бир нарсани айтиб ўтишни лозим топдик. Ҳар ҳолда Маринанинг гипноз соҳасидаги фаолиятини мутахассис врачлар чегаралаган бўлсалар-да, таниқли гипнозчилар Юрий Бурлин ва Борис Руслар оз-моз шуғулланишни тавсия қилишяпти. Уни илк бор медицина кўригидан ўтказган район поликлиникасининг психоневропотолог врачи Мойли Усмонов ҳам қизнинг миясидаги кучли электробиотоклар сўнмаслиги тарафдори. Унинг ва бошқа медикларнинг кейинги хулосаларига кўра Марина Овчинникова авайлаб тарбияланиши керак. У бирор медицина олий ўқув юртида ўқиса, келгусида унинг гипнозчилик таланти янада сайқалланиши билан бирга асаб ва руҳий, сурункали бош оғриғи касалига дучор бўлган беморларни яхши даволайдиган ҳар томонлама етук мутахассис бўлиб етишиши мумкин.

Суратда: врач Мойли Усмонов Марина Овчинникова билан суҳбатлашмоқда. Ш. ШАХОВ фотоси.

М. КАРОМОВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

ИЛМ-ФАН ОЛАМИДА

Сувда чўкмайди, ўтда ёнмайди

«Уралнииистромпроект» институтида ҳосил қилинган материал ғаройиб бир хоссага эга. У сувдан беш баравар енгил ва мутлақо ёнмайди. Ундан ясалган қалинлиги атиги 2 сантиметрли плита иссиққа бардошлилиги жиҳатдан бир ярим ғиштли девор билан бемалол рақобатлаша олади.

Лаборатория мудири техника фанлари кандидати Г. Тобольский шу фактларнинг тўғрилигини намойиш этиб, газ кески алангасини плитага қарийб тақаб келтирди ва нариги томонига қўл теккизишни таклиф этди. Шунда кафтдан бир неча сантиметр нарида уч минг градусли аланга гувиллаб турган бўлса-да, киши кафтида 5 минут мобайнида иссиқлик ҳатто сезилмайди.

Воронеж силикат ғишт заводида челябинсклик олимлар ясаган ускунада ёнмайдиган плиталар саноат кўламида ишлаб чиқарила бошлади. Янги материал кемасозлик корхоналарида қиммат турадиган пробка ўрнида, шунингдек синтетик смоладан ишланадиган хавфли ёнувчи изоляторлар ўрнида ишлатилмоқда.

Яқинда челябинскликлар «Академик Сеченов» теплоходи экипажидан ташаккурнома олдилар. Бу кемада янги изоляторнинг тажриба туркуми ишлатилганди. Материал дунёнинг ҳамма иқлим зоналарида бўлиб чиқса-да, унда ҳеч қандай ўзгариш рўй бермаган.

Шуниси қизиқки, шу тежамли материал учун... домна шлаги асосий хом ашё бўлиб хизмат қилади.

(ТАСС).

Редактор
М. ҚОРИЕВ.

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

«ГЛАВСРЕДАЗИРСОВХОЗСТРОЙ»

1983—84 ўқув йили учун қуйидаги ихтисосликлар бўйича ЎҚУВ ЮРТЛАРИГА

ҚАБУЛ ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

ОҚОЛТИН ГИДРОМЕЛИОРАЦИЯ ТЕХНИКУМИ

(Сирдарё область, Оқолтин район, Сардоба посёлкаси, 17 совхоз)

Кундузги: сув хўжалиги системалари автоматик қурилмаларининг эксплуатацияси, қишлоқ хўжалигини механизациялаш, гидромелиорация, гидромелиорация ишларини механизациялаштириш, автотранспорт эксплуатацияси, автомашиналарни ремонт қилиш ва уларга техника хизмати кўрсатиш, қурилишда бухгалтерия ҳисоби.

Сиртқи: қишлоқ хўжалигини механизациялаштириш, гидромелиорация, гидромелиорация ишларини механизациялаштириш, автотранспорт эксплуатацияси, қурилишда бухгалтерия ҳисоби.

ЯНГИЕР ШАҲРИДАГИ КОММУНАЛ-ҚУРИЛИШ ТЕХНИКУМИ

(Набережная кўчаси, 7-уй)

Кундузги: саноат ва граждан қурилиши, биноларнинг техника эксплуатацияси, биноларнинг санитария-техникавий тузилиши, қурилишда бухгалтерия ҳисоби.

Сиртқи: саноат ва граждан қурилиши, қурилишда бухгалтерия ҳисоби.

ЖИЗЗАХ ПОЛИТЕХНИКУМИ

Кундузги: саноат ва граждан қурилиши, гидротехник қурилиш, қурилиш деталлари ва темир-бетон конструкцияларини ишлаб чиқариш, қурилишда планлаштириш.

Сиртқи: гидротехник қурилиш деталлари ва темир-бетон конструкцияларини ишлаб чиқариш, қурилишда планлаштириш.

ЗАФАРОБОД ГИДРОМЕЛИОРАЦИЯ ТЕХНИКУМИ

(Тожикистон ССР, Ленинобод области, Зафаробод посёлкаси, Титов кўчаси, 3-уй).

Кундузги: қишлоқ хўжалигини механизациялаштириш, гидромелиорация, автотранспорт эксплуатацияси, гидромелиорация ишларини механизациялаштириш.

Сиртқи: қишлоқ хўжалигини механизациялаштириш, гидромелиорация, автотранспорт эксплуатацияси.

ИЛЬИЧ ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИК ТЕХНИКУМИ

(Жиззах область, Пахтакор район, А. Икромов номли 26-совхоз).

Кундузги: агрономия, қишлоқ хўжалигини механизациялаштириш, гидромелиорация, автотранспорт эксплуатацияси, қишлоқ хўжалигида бухгалтерия ҳисоби.

Сиртқи: агрономия, қишлоқ хўжалигини механизациялаштириш, гидромелиорация, автотранспорт эксплуатацияси, қишлоқ хўжалигида бухгалтерия ҳисоби.

ҚАРШИ ПОЛИТЕХНИКУМИ

(Қарши шаҳри, Ленин кўчаси, 83-уй)

Кундузги: электр станциялари, тармоқлари ва системалари, саноат ва граждан қурилиши, гидротехник қурилиш, қурилиш деталлари ва темир-бетон конструкцияларини ишлаб чиқариш, автомашиналарни ремонт қилиш ва уларга техника хизмати кўрсатиш, қурилишда бухгалтерия ҳисоби.

Сиртқи: саноат ва граждан қурилиши, гидротехник қурилиш, қурилиш деталлари ва темир-бетон конструкцияларини ишлаб чиқариш, автомашиналарни ремонт қилиш ва уларга техника хизмати кўрсатиш, қурилишда бухгалтерия ҳисоби.

НУКУС ШОЛИЧИЛИК ТЕХНИКУМИ

(Нукус шаҳри, Микрорайон, 24-квартал).

Кундузги: агрономия, қишлоқ хўжалигини механизациялаштириш, гидромелиорация, гидромелиорация ишларини механизациялаштириш, қурилишда бухгалтерия ҳисоби.

Сиртқи: гидромелиорация, гидромелиорация ишларини механизациялаштириш.

ШАҲРИСАБЗ ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИГИНИ МЕХАНИЗАЦИЯЛАШТИРИШ ТЕХНИКУМИ

(Шаҳрисабз шаҳри, К. Маркс кўчаси, 28-уй)

Кундузги: агрономия, қишлоқ хўжалигини механизациялаштириш, гидромелиорация, гидромелиорация ишларини механизациялаштириш, қишлоқ хўжалигида бухгалтерия ҳисоби.

Сиртқи: агрономия, қишлоқ хўжалигини механизациялаштириш, гидромелиорация, гидромелиорация ишларини механизациялаштириш, қишлоқ хўжалигида бухгалтерия ҳисоби.

Техникумга кириб ўқиш учун ариза техникум директори номига ёзилади ва қуйидаги ҳужжатлар билан бирга топширилади: маълумоти ҳақидаги ҳужжат (асли), 286-формадаги медицина справкаси, меҳнат дафтарчасидан кўчирма (агар иш стажи бўлса), 3х4 см. ҳажмидаги 4 дона фотосурат.

Паспорт ёки туғилганлиги тўғрисидаги гувоҳнома ва ҳарбий билет ёки ҳарбий рўйхатдан ўтганлиги тўғрисидаги гувоҳнома шахсан кўрсатилади.

Театр

ҲАМЗА НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА — 1/IV да **Рўё**, 2/IV да **Қиёмат қарз.**

МУҚИМИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ МУЗИКАЛИ ТЕАТРИДА 31/III да **Мангулик.** (Премьера). 1/IV да **Олифта**, 2/IV да **Лайли ва мажнун.**

Цирк

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА — **мактаб ўқувчиларининг баҳорги каникул кунларида** «КЕНТАВР ПЛАНЕТАСИДАН КЕЛГАН МЕҲМОНЛАР» **болалар фантастик спектакли** (13, 16 ва 19.30 да).

Ўзбекистон ССР Қурилиш материаллари саноати министрлиги коллегияси ва аппарати Тошкент шаҳридаги 1-ғишт заводи бошқармасининг директори М. С. Султоновга онаси

Вазира РУСТАМХЎЖАЕВАнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қиладилар.

«Узавтотранстехника» илмий-ишлаб чиқариш бирлашмаси коллективи бирлашма Фарғона филиалининг бошлиғи А. Д. Давлатшоевга онаси

Бегим ДАВЛАТШОЕВАнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

ТЕЛЕВИДЕНИЕ

31 МАРТ, ПАЙШАНБА

МОСКВА-I. 9.00 — Время. 9.45 — Мультфильмлар. 10.20 — Концерт. 11.00 — Карл Маркс. Навқиронлик йиллари. Бадиий фильм. 7-серия. 12.05— Уфқ. 13.05 ва 15.00 — Янгиликлар. 15.20 — Ҳужжатли фильмлар. 16.15 — Болалар учун фильм. 17.20 — Концерт. 17.30 — Союзлар уйининг Колонна залида болалар ва ўсмирлар китоби Бутуниттифоқ ҳафталиги. 18.15 — Шахмат мактаби. 18.45 — Миллионлар ленинча университети. 19.15— Дунё воқеалари. 19.30—Мультфильмлар. 19.45 — 1 апрелдан ёзги вақтга ўтилади. 19.55 — Максимнинг ёшлиги. Бадиий фильм. 21.30 — Время. 22.05— Футбол бўйича СССР чемпионати. «Спартак» — «Днепр». 22.45 — Олам кинокамера кўзгусида. 00.20 — Дунё воқеалари.

МОСКВА-II. 9.00 — Гимнастика. 9.20 — Ҳужжатли фильм. 9.30 — Ўз ўрнидаги одам. Бадиий фильм. 11.10 — Жамиятшунослик. 11.40 — Концерт. 12.00 — Мультфильмлар. 12.30 — Испан тили. 13.00 — Концерт. 13.30 — Сен қонунни биласанми? 14.15 — Мариэтта Шагинян. 1-фильм. 15.15 — Хайрли таваккал. Бадиий фильм. 16.35 — Концерт. 17.35 ва 18.30 — Янгиликлар. 18.50 — Камалак. 19.15 — Илмий-оммабоп фильм. 19.30 — Ҳужжатли фильм. 19.45 — Футбол. СССР чемпионати. «Пахтакор» — «Динамо» (Минск). 20.30 — Хайрли тун, кичкинтойлар. 20.45 — Кинотомошабин ҳамроҳи. 21.30 — Время. 22.05 — Диканка қишлоғи оқшомлари. Бадиий фильм. 23.10 — Фильм-концерт.

ТОШКЕНТ-I. 11.30 — Болалар учун фильм. 12.15 — Отни ким эгарлайди. Бадиий фильм. 13.15 — Телефильм. 17.30 — Санъат байрами кўрик-конкурсининг ёпилиши. 18.50 — Ёзги вақтга ўтамиз. 19.00 — Ҳаёт каби тирик. 19.30 — Ахборот. 19.45 — Илҳом. 20.30 — Ахборот. 20.50 — Концерт. 21.30 — Время. 22.05 — Кўзилатиш кампанияси — масъулиятли давр. 22.20 — Телевизион театр почтаси. 23.50 — Янгиликлар.

ТОШКЕНТ-II. 18.30 — Ёшлик. 19.00 — Назарий механика. 20.00 — Янгиликлар. 20.20 — Телефильм. 20.35 — Коммунистлар ҳақида ҳикоялар. 20.50 — Телефильм. 21.00 — Озиқ-овқат программаси амалда. 21.30 — Москва-II.

1 АПРЕЛЬ, ЖУМА

МОСКВА-I. 9.00 — Время. 9.40 — Ҳужжатли фильм. 10.10 — Максимнинг ёшлиги. Бадиий фильм. 11.45 — Концерт. 12.20 ва 15.00 — Янгиликлар. 15.20 — Горький. Ҳаёти ва ижоди. 16.15 — Концерт. 16.50 — Подмосковье қишлоқларининг бугуни ва эртанги куни. 17.20 — Рус тили. 17.50 — Инсонга топширилган иш учун масъулият ҳақида. 18.30 — Даврамизга марҳабо. 19.00 — Расмларда қуёш акси бор. 19.15 — Дунё воқеалари. 19.30 — Социалистик Меҳнат Қаҳрамони, Брест область Каменецк районидаги «Советская Белоруссия» колхозининг раиси В. Л. Бедула сўзи. 19.45— Халқ куйлари. 20.00 — Юмор кечаси. 21.30 — Время. 22.05— Рус музейи. 22.35 — Дунё воқеалари. 22.50 — Спектакль. 23.30 — Илмий-оммабоп фильм.

МОСКВА-II. 9.00 — Гимнастика. 9.15 — Ҳужжатли фильм. 9.35 ва 10.35 — В. П. Катаев. Полк ўғли. 10.05 ва 13.05 — Инглиз тили. 11.05 — Ҳунар-техника билим юртларининг ўқувчиларига. 11.35 ва 12.35 — Тарих. 12.05 — М. Дудин. Поэзияси. 13.35 — Қизил китоб нималар ҳақида ҳикоя қилади. 14.05 — Мариэтта Шагинян. 2-фильм. 14.55 — Тарих. 15.25— Космик аср. Солнома саҳифалари. 1-фильм. 16.25 — Янгиликлар. 18.30 — Янгиликлар. 18.50 — Инсон ва қонун. 19.20 — Фильм-концерт. 19.30 — Саёҳатчилар клуби. 20.30 — Хайрли тун, кичкинтойлар. 20.45 — Халқ чолғулари садолари. 21.30 — Время. 22.05 — Адам Евага уйланади. Бадиий фильм. 1—2-сериялар.

ТОШКЕНТ-I. 11.30 — Бойчечак. 12.00 — Капитан. Бадиий фильм. 12.30 — Касблар ҳақида ҳикоялар. 18.05 — Мультфильмлар. 18.25— Ёшлик. 18.55 — Тошкентнинг 2000 йиллигига. 19.30 — Ахборот. 19.45 — Эврика. 20.30 — Ахборот. 20.50 — Концерт. 21.30 — Время. 22.05 — Дунё воқеалари. 22.35 — Саҳна санъати усталари. 23.35 — Янгиликлар.

ТОШКЕНТ-II. 18.20 — Она тили. 18.55 — Физика. 19.50 — Телефильм. 20.00 — Янгиликлар. 20.20 — Ҳовлимиздаги стадион. 20.50 — Телефильм. 21.00 — Она-шаҳрим — Тошкентим. 21.30 — Москва-II.

Радио

БУГУН

БИРИНЧИ ПРОГРАММА. 8.30 — Ёшлик куйлайди. 9.30 — Най ва ғижжак тароналари. 12.10 — Ишчинома. 13.00 — Малши. 14.00 — Табаррук замин. 18.15 — Халқаро аҳвол кундалиги. 19.25 — Юность Узбекистана. 21.00 — Ўзбекистон чет эллик меҳмонлар нигоҳи билан. 21.10 — Ўзбекистон ёзувчиларининг янги асарлари. 21.30 — Чорвадорлар учун концерт. 22.30 — Концерт.

СОВЕТ УЗБЕКИСТОНИ

Орган ЦК Компартии Узбекистана, Верховного Совета и Совета Министров Узбекской ССР

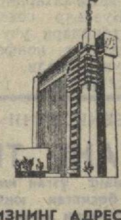

БИЗНИНГ АДРЕС:
700000. Тошкент-П, Ленин кўчаси, 41

ТЕЛЕФОНЛАР

Хатлар ва оммавий ишлар бўлими — 33-21-43. 32-53-16, 32-53-20. 33-11-49. 32-54-13.

Р. — 01883. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси, Тошкент шаҳри. ИНДЕКС 64583. Б. — 73. 1 2 3 4 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15